



Tallinna Haridusamet

23.05.2025 nr 9.5-2.2/24-25/33/21

**Haldusjärelevalve õiendi kinnitamine
Tallinna Humanitaargümnaasiumis**

Vabariigi Valitsuse seaduse § 75¹, põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 87 lõike 1 ning haridus- ja teadusministri 24.05.2022 käskkirja nr 155 „Volituste andmine riikliku ja haldusjärelevalve teostamiseks, tegevuslubade andmiseks ning huvihariduse õppekavade registreerimiseks Eesti hariduse infosüsteemis“ punkti 4 alusel.

1. Kinnitan Tallinna Humanitaargümnaasiumi haldusjärelevalve õiendi (lisatud).
2. Kooli pidajal esitada õiendis tehtud ettekirjutuste täitmise kohta Haridus- ja Teadusministeeriumile kirjalik aruanne ettekirjutuste täitmist tõendavate dokumentidega viie tööpäeva jooksul peale ettekirjutuse tähtaega.
3. Haldusjärelevalve õiendis tehtud ettekirjutuste tähtjaks täitmata jätmisel võib Haridus- ja Teadusministeerium rakendada kooli pidajale sunniraha kuni 9600 eurot vastavalt asendustäitmise ja sunniraha seadusele.
4. Käesolevat korraldust on võimalik vaidlustada 30 päeva jooksul teatavaks tegemisest, esitades kaebuse Tartu Halduskohtusse halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)
Hille Voolaid
õigus- ja personalipoliitika osakonna
järelevalve valdkonna nõunik

Koopia: Tallinna Humanitaargümnaasium

735 0109
hille.voolaid@hm.ee

TALLINNA HUMANITAARGÜMNAASIUMI HALDUSJÄRELEVALVE ÕIEND

SISSEJUHATUS

1. Tallinna Humanitaargümnaasium (edaspidi *kool*) on Tallinna Haridusameti (edaspidi *pidaja*) hallatav munitsipaalõppeasutus aadressil Koidu tn 97, 10139 Tallinn.
2. Haldusjärelevalvet teostati koolis Haridus- ja Teadusministeeriumi õigus- ja personalipoliitika osakonna järelevalve valdkonna nõuniku 05.02.2025 korralduse nr 9.5- 1/25/626 „Haldusjärelevalve algatamine Tallinna Humanitaargümnaasiumis“ alusel.
3. Järelevalves selgitati, kas koolis on eesti keele ja eestikeelse õppe korraldamisel lähtunud põhikooli- ja gümnaasiumiseaduses, riiklikus õppekavas ning teistes õigusaktides sätestatust; kas õppe- ja kasvatusala töötajate kvalifikatsioon vastab kehtestatud nõuetele ning kas eesti keele ja eesti keeles aineid õpetavad õpetajad on läbinud teises keeles õpetamise või metoodikakoolitusi; kas koolis hinnatakse eesti keele ja eestikeelse aineõppe kvaliteeti ja tulemuslikkust ning kavandatakse sellest lähtudes arendustegevusi.
4. Järelevalvet eesti keele ja eestikeelse õppe korraldamise üle teostasid Haridus- ja Teadusministeeriumi õigus- ja personalipoliitika osakonna järelevalve valdkonna nõunik Hille Voolaid ning Keeleameti Tallinna ja Harjumaa järelevalveosakonna peainspektor Roman Kallas.
5. Järelevalve algas 05.05.2025.
6. Järelevalves vesteldi eesti keele õppe korraldusest kooli juhtkonnaga, õpilastega, õpetajatega ning pidaja, õppenõukogu, õpilasesinduse ja hoolekogu esindajatega, tutvuti kooli dokumentatsiooniga ja õppekeskkonnaga, võrreldi õppe- ja kasvatusala töötajate kvalifikatsiooni tõendavaid dokumente ja Eesti hariduse infosüsteemi (edaspidi *EHIS*) tehtud sissekandeid.

KOKKUVÕTE

Tallinna Humanitaargümnaasium on Tallinnas asuv üldharidust andev munitsipaalkool, kus õpib üle 1000 õpilase ja kus keskendutakse keeleõppele. Kool omab pikaajalist kogemust eesti ja inglise keele õpetamisel.

Kool liitus 2004. aastal hilise keelekümblusprogrammiga ning alates 6. klassist õpib üks klassikomplekt hilise keelekümblusprogrammi järgi. Aineõppes on olulisel kohal lõimitud aine- ja keeleõpe (edaspidi *LAK-õpe*), kus aine- ja keeleõpetajad teevad koostööd õpilaste toetamisel.

Koolis on koostatud eestikeelsele õppele ülemineku tegevuskava, kus on toodud välja 2023/2024. õppeaastal tehtud tegevused, sh ülevaade õppeprotsessist ning eesti ja vene keeles õpetamise osakaalust; õppeained ja tundide arv, mida õpetatakse põhikoolis eesti keeles; tegevused ja meetodid, millega toetatakse õpilaste ja õpetajate keeleõppe arengut, sh klassivälised tegevused, huviharidus ja -tegevus. Tegevuskava sisaldab ka planeeritavaid tegevusi aastani 2030, sh õpetajate kaardistus ja prognoos, õpetajate ja tugispetsialistide asendus- ja lisavajadus, personali koolitusvajadus, tegevused, mis toetavad eestikeelsele õppele üleminekut. Eestikeelsele õppele üleminekut seiratakse ning tulemustest lähtuvalt planeeritakse parendustegevusi, nt eesti keele lisaõpet.

1. ja 4. klassides on mindud täiel määral üle eestikeelsele õppele, gümnaasiumiosas ei ole nõutav eestikeelse õppe maht tagatud 11. ja 12. klassis.

Õppekava üldosa ja põhikooli keele ja kirjanduse, võõrkeelte, matemaatika, loodusainete, sotsiaalainete, kunstiainete, tehnoloogia ja kehalise kasvatuses valdkondade kavad ja ainekavad ning gümnaasiumi keele ja kirjanduse, võõrkeelte, matemaatika, loodusainete, sotsiaalainete, kunstiainete ja kehalise kasvatuses valdkondade kavad ja ainekavad vajavad täiendamist.

Koolis on eesti keeles B1 keeletaseme saavutanute osakaal olnud läbivalt Eesti ning ka Tallinna samast osakaalust oluliselt kõrgem. Eesti keel teise keelena põhikooli lõpueksami keskmise tulemuse suundumused on sarnased B1-keeletaseme saavutanute osakaalu suundumustele. Põhikooli lõpu matemaatika lõpueksami keskmine tulemus on olnud Eesti keskmise lähedal, sealjuures viimasel paaril aastal Eesti keskmisest kõrgem. Koolis on eesti keel teise keelena riigieksamil B2 keeletaseme saavutanud läbi aastate suurem osakaal gümnaasiumi lõpetajatest kui nii Eestis kui Tallinnas ning sama trend on ka keskmises eksamitulemuses. 2024. aastal saavutas B2 keeletaseme 100% kooli lõpetajatest.

Kvalifikatsioon vastab õppe- ja kasvatusala töötajatest nõuetele 84 töötajast 54-l (64%). 1691 õppetunnist 1185 (70%) annavad õpetajad, kelle kvalifikatsioon vastab nõuetele. Kvalifikatsiooninõuetele vastavad õpetajad annavad I kooliastmes 248 (69%), II kooliastmes 349 (69%), III kooliastmes 367 (66%), gümnaasiumiosas 221 (82%) tundi.

Üheksal õpetajal on võimalik nõuetele vastavus saavutada õpetajakutse taotlemisel. Kaheksal õpetajal puuduvad magistrakraad ja õpetajakutse, neist kolm õpivad ülikoolis magistriõppes õpetajakoolituse õppekaval. Ametikohal nõutav keeleoskustase puudub 13 õppe- ja kasvatusala töötajal, neist ühel on keeletase A2 ja ühel keelioskust tõendav tunnistus puudub. 13st nõutava keeleoskusteta töötajast on tähtajaline leping sõlmitud ühe õpetajaga, 12 töötajaga on sõlmitud tähtajatu tööleping ja neile on tehtud töölepingu ülesütlemise hoiatus. EHISes on nende kvalifikatsioon märgitud vastavaks. Kuuele nõutava keeleoskusteta töötajale on Keeleamet teinud sunnirahahoiatuse ja ettekirjutuse saavutada nõutav keeleoskus hiljemalt 01.12.2025.

Eesti keele õpetajaid on koolis 14, kõigi riigikeeleoskus vastab nõuetele. 14 õpetajast 11

kvalifikatsioon vastab nõuetele. Kolme õpetaja kvalifikatsioon nõuetele ei vasta, neist kahel puudub õpetajakutse, ühel magistrikraad ja õpetajakutse.

Eestikeelseid õppeaineid õpetavad 27 õpetajat, kõigi riigikeeleoskus vastab nõuetele. 27 õpetajast 21 kvalifikatsioon vastab nõuetele. Kuue õpetaja kvalifikatsioon nõuetele ei vasta, neist kolmel puudub õpetajakutse, kolmel magistrikraad ja õpetajakutse.

Kooli arengukavas on kooli eripärana toodud välja nii koolisisene kui rahvusvaheline projektitegevus. Kool kuulub UNESCO ühendkoolide võrgustikku ning koolis on toimunud erinevaid projektiüritusi, mille kaudu pööratakse tähelepanu õpilaste maailmakodanikuharidusele. Vestlustel osalenud hoolekogu, õppenõukogu ja õpilasesinduse esindajad tõid kooli tugevusena välja eestikeelse õppe kõrge taseme ja õpilasi toetava koolikeskkonna. Kooli tugevuseks peetakse õpilaste kõrget õppeedukust, toetatud õpilasi ja õpetajaid, rahvusvahelist projektitegevust. Kool väärtustab iga õppiijat, arendab sotsiaalseid oskusi ning kujundab hoolivat ja mitmekultuurset koolikultuuri. Suur osa aineõppest ja kogu keeleõpe toimub rühmades.

Kooli positiivne kogemus keelekümbuse ning LAK-õppe metoodikate rakendamisel väärrib tunnustamist ja laiemat kasutamist ka teistes eestikeelsele õppele üleminevates üldhariduskoolides ning eesti õppekeelega koolides, kus õpib palju teise kodukeelega õpilasi.

OLUKORRA KIRJELDUS

1. Kooli õppekava ja õppekorraldus

1.1. Põhikooli- ja gümnaasiumiseadus¹ (edaspidi *PGS*) sätestab, et kooli õppekava kehtestab direktor, esitades õppekava või selle muudatused enne kehtestamist arvamuse andmiseks kooli hoolekogule, õppenõukogule ja õpilasesindusele.

Järelevalves esitati õppekava, mis oli kehtestatud direktori käskkirjaga². Õppekava oli eelnevalt esitatud arvamuse avaldamiseks õppenõukogule³, hoolekogule⁴ ja õpilasesindusele⁵. Käskkirjale oli lisatud õppekava üldosa, ainekavad esitati kehtestamise dokumendist eraldi. Järelevalvemenetluse ajal kehtestas⁶ direktor õppekava üldosa koos ainekavadega.

1.2. *PGSi*⁷ kohaselt peab kool avalikustama kooli õppekava oma veebilehel ja looma koolis võimalused nendega tutvumiseks paberil.

Kooli õppekava on kooli veebilehel⁸ avalikustatud.

1.3. Põhikooli riiklik õppekava⁹ (edaspidi *PRÕK*) ja gümnaasiumi riiklik õppekava¹⁰ (edaspidi *GRÕK*) sätestavad nõuded kooli õppekavale.

1.3.1. Õppekava üldosa

Kooli õppekava üldosa ei ole kooskõlas *PGS*is, *PRÕK*is ja *GRÕK*is sätestatuga ja vajab täiendamist.

¹ PGS, § 17 lg 2, § 71 lg 2 p 2, § 73 lg 1¹ p 3.

² Direktori 07.11.2024 käskkiri nr 1-2/27üt „Tallinna Humanitaargümnaasiumi õppekava kinnitamine“.

³ Õppenõukogu 30.08.2024 koosoleku protokoll nr 1-3.2/5.

⁴ Hoolekogu 26.08.2024 koosoleku protokoll nr 1-13/2.

⁵ Õpilasesinduse 30.08.2024 koosoleku protokoll nr 1-2024/2025.

⁶ Direktori 16.04.2025 käskkiri nr 1-2/27üt „Tallinna Humanitaargümnaasiumi õppekava kinnitamine“.

⁷ PGS, § 69 lg 1.

⁸ <https://sites.google.com/humg.edu.ee/thg-oppekava/kodu>.

⁹ Vabariigi Valitsuse 06.01.2011. a määrus nr 1 „Põhikooli riiklik õppekava“.

¹⁰ Vabariigi Valitsuse 06.01.2011. a määrus nr 2 „Gümnaasiumi riiklik õppekava“.

- 1) PRÕK¹¹ sätestab, et kool paneb 9. klassi õpilasele aastahinded välja hiljemalt 1. juunil, välja arvatud õppeainetes, milles õpilane jäetakse täiendavale õppetööle. Kooli õppekavas on aga kirjeldatud, et lõpetajale pannakse aastahinded välja enne lõpueksamite toimumist, välja arvatud õppeainetes, milles õpilane jäetakse täiendavale õppetööle.
- 2) PRÕK¹² sätestab, et kooli õppekava üldosas esitatakse õppekorraldus – tunnijaotusplaan õppeaineti ja klassiti, sealhulgas § 15 lõikes 4 nimetatud tundide kasutamine, valikõppeainete ja võõrkeelte valik, eesti keelest erinevate õppekeelte kasutamine õppeaineti, riiklikus õppekavas sätestatud õppeainete nimetustes või õppemahtudes tehtud erisused ja erisuste tegemise põhjendused. Kooli õppekavas ei ole esitatud tunnijaotusplaani õppeaineti ja klassiti.
- 3) PRÕKi rakendusdokument sätestab, et põhikooli lõpetamisel kantakse hinnetelehele loovtöö teema. Kooli õppekavale lisatud hindamisjuhendis on kirjas, et loovtööd hinnatakse mitteeristavalt ja hinne arvestatud või mittearvestatud kantakse hinnetelehele.
- 4) GRÕK¹³ sätestab, et kooli õppekava üldosas esitatakse õppekorraldus, sh vähemalt kohustuslike kursuste ja kooli pakutavate valikkursuste ja valikõppeainete kirjeldused ja erinevate õppekeelte kasutamine. Kursuste jaotustabelit kooli õppekava üldosas esitatud ei ole, samuti on esitamata eesti keeles toimuva õppe maht.
- 5) PRÕK ja GRÕK¹⁴ sätestavad, et hinnete ja hinnangute vaidlustamise kord määratakse kooli õppekavas. Kooli õppekava üldosas on viide kooli hindamisjuhendile, kuid õppekava üldosas korda kirjeldatud ei ole. Hindamisjuhendis on omakorda viidatud, et hinnete ja hinnangute vaidlustamise kord on sätestatud kooli õppekava üldosas.
- 6) PRÕK ja GRÕK¹⁵ sätestavad, et järelevastamiste ja järeltööde kord määratakse kooli õppekavas. Kooli õppekava üldosas on viide hindamisjuhendile, kuid järelevastamiste ja järeltööde korda kirjeldatud ei ole. Viidatud hindamisjuhendis on järelevastamine piiritletud kuni 10 päevaga hinde saamise hetkest, välistades kõik muud võimalused.
- 7) PGS¹⁶ sätestab, et gümnaasiumis läbiviidavas õppes võib alates 2024/2025. õppeaastast kuni 2029/2030. õppeaastani olla muu keele osakaal kuni 40 protsenti kooli õppekavas määratud õppe mahust. Kooli õppekava üldosas on kirjas, et kool tagab oma õppekavaga eestikeelse õppe 60% ulatuses gümnaasiumiastmele kehtestatud väikseimast lubatud õppemahust.

1.3.2. Ainevaldkonniti koondatud ainekavad klassiti/kursuseti

Põhikooli keele ja kirjanduse, võõrkeelte, matemaatika, loodusainete, sotsiaalainete, kunstiainet, tehnoloogia ja kehalise kasvatuse ning gümnaasiumi keele ja kirjanduse, võõrkeelte, matemaatika, loodusainete, sotsiaalainete, kunstiainet ja kehalise kasvatuse valdkondade kavad ja ainekavad vajavad täiendamist.

- 1) Põhikooli keele ja kirjanduse valdkonnakavas ei vasta PRÕKi¹⁷ nõuetele kirjanduse, eesti keel teise keelena ja vene keele ainekava. Ainekavades on õpitulemused klassiti kirjeldamata, õppesisu on esitatud eraldi dokumendis. Valdkonnakava tuleb esitada tervikdokumendina.
- 2) Põhikooli võõrkeelte valdkonnakavas ei vasta PRÕKi¹⁸ nõuetele A-võõrkeele ainekava. A-võõrkeele ainekavas on esitamata õpitulemused klassiti. Õppesisu on esitatud eraldi dokumendina. Ainekavades tuleb esitada õpitulemused klassiti ja nende juurde tuleb lisada sisu õpitulemuste saavutamiseks.

¹¹ PRÕK, § 22 lg 12.

¹² PRÕK, § 24 lg 6 p 2.

¹³ GRÕK, § 19 lg 6 p 2.

¹⁴ PRÕK, § 19 lg 4 ja GRÕK, § 15 lg 3.

¹⁵ PRÕK, § 21 lg 7 ja GRÕK, § 17 lg 5.

¹⁶ PGS, § 100¹⁶ lg 1.

¹⁷ PRÕK, § 24 lg 5 ja lg 7.

¹⁸ PRÕK, § 24 lg 5 ja lg 7.

- 3) Põhikooli matemaatika valdkonnakavas ei vasta PRÕKi¹⁹ nõuetele matemaatika ainekava, sest õpitulemused ei ole esitatud klassiti ja õppesisu on esitatud eraldi dokumendina. Valdkonnakava tuleb esitada tervikdokumendina.
- 4) Põhikooli loodusainete valdkonnakavas ei vasta PRÕKi²⁰ nõuetele loodusõpetuse, bioloogia, geograafia, keemia ja füüsika ainekavad. Ainekavades tuleb esitada õpitulemused klassiti ja nende juurde tuleb lisada sisu õpitulemuste saavutamiseks. Valdkonnakava koosneb üldosast ja ainekavadest ning tuleb esitada tervikdokumendina.
- 5) Põhikooli sotsiaalainete valdkonnakavas ei vasta PRÕKi²¹ nõuetele inimeseõpetuse, ajaloo ja ühiskonnaõpetuse ainekava. Ainekavades on õpitulemused klassiti kirjeldamata, õppesisu on esitatud eraldi dokumendis. Valdkonnakava tuleb esitada tervikdokumendina.
- 6) Põhikooli kunstiaainete valdkonnakavas ei vasta PRÕKi²² nõuetele muusika ja kunsti ainekavad. Õppeaine õpitulemused ei ole esitatud klassiti. Valdkonnakava tuleb esitada tervikdokumendina.
- 7) Põhikooli tehnoloogia valdkonnakavas ei vasta PRÕKi²³ nõuetele tööõpetuse, käsitöö ja kodunduse ning tehnoloogia ainekavad. Õppeaine õpitulemused ja õppesisu, sh praktiliste tööde loetelu ei ole esitatud klassiti. Valdkonnakava tuleb esitada tervikdokumendina.
- 8) Põhikooli kehalise kasvatuse valdkonnakavas ei vasta PRÕKi²⁴ nõuetele kehalise kasvatuse ainekava. Õppeaine õpitulemused ja õppesisu, sh praktiliste tööde loetelu ei ole esitatud klassiti. Valdkonnakava tuleb esitada tervikdokumendina.
- 9) Gümnaasiumi keele ja kirjanduse valdkonnakavas ei vasta GRÕKi²⁵ nõuetele eesti keel teise keelena, kirjanduse ja vene keele ainekava. Eesti keel teise keelena ainekavas puuduvad kursuseti kirjeldatud õpitulemused, õppesisu on esitatud eraldi dokumendis. Kirjanduse ja vene keele ainekavades puudub õppesisu, sest on esitatud eraldi dokumendis. Valdkonnakava tuleb esitada tervikdokumendina.
- 10) Gümnaasiumi võõrkeelte valdkonnakavas ei vasta GRÕKi²⁶ nõuetele B2 keeleoskustasemega võõrkeele ainekava. B2 keeleoskustasemega võõrkeele õpitulemused on esitatud kooliastmeti. Õppesisu on esitatud eraldi dokumendis. Ainekavades tuleb esitada õpitulemused ja nende juurde tuleb lisada sisu õpitulemuste saavutamiseks.
- 11) Gümnaasiumi matemaatika valdkonnakavas ei vasta GRÕKi²⁷ nõuetele matemaatika ainekava. Õppesisu on esitatud eraldi dokumendis. Ainekavades tuleb esitada õpitulemused ja nende juurde tuleb lisada sisu õpitulemuste saavutamiseks.
- 12) Gümnaasiumi loodusainete valdkonnakava ei vasta GRÕKi²⁸ nõuetele. Valdkonnakava koosneb üldosast ja ainekavadest. Ainekavades tuleb esitada õpitulemused ja nende juurde tuleb lisada sisu õpitulemuste saavutamiseks.
- 13) Gümnaasiumi sotsiaalainete valdkonnakavas ei vasta GRÕKi²⁹ nõuetele inimeseõpetuse, ajaloo ja ühiskonnaõpetuse ainekava. Ajaloo ja ühiskonnaõpetuse ainekavades ei ole õpitulemused kirjeldatud kursuste kaupa, kõigis ainekavades puudub õppesisu, mis on esitatud eraldi dokumendis. Valdkonnakava tuleb esitada tervikdokumendina.
- 14) Gümnaasiumi kunstiaainete valdkonnakavas ei vasta GRÕKi³⁰ nõuetele muusika ja kunsti ainekavad. Õpitulemused on esitatud osaoskuste kaupa. Õppesisu on esitatud eraldi

¹⁹ PRÕK, § 24 lg 5 ja lg 7.

²⁰ PRÕK, § 24 lg 5 ja lg 7.

²¹ PRÕK, § 24 lg 5 ja lg 7.

²² PRÕK, § 24 lg 5 ja lg 7.

²³ PRÕK, § 24 lg 5 ja lg 7.

²⁴ PRÕK, § 24 lg 5 ja lg 7.

²⁵ GRÕK, § 19 lg 5 ja lg 7.

²⁶ GRÕK, § 19 lg 5 ja lg 7.

²⁷ GRÕK, § 19 lg 5 ja lg 7.

²⁸ GRÕK, § 19 lg 5 ja lg 7.

²⁹ GRÕK, § 19 lg 5 ja lg 7.

³⁰ GRÕK, § 19 lg 5 ja lg 7.

dokumendis. Ainekavades tuleb esitada õpitulemused ja nende juurde tuleb lisada sisu õpitulemuste saavutamiseks.

- 15) Gümnaasiumi kehalise kasvatus valdkonnakavas ei vasta GRÕKi³¹ nõuetele kehalise kasvatus ainekava. Õppesisu on esitatud eraldi dokumendis. Ainekavades tuleb esitada õpitulemused ja nende juurde tuleb lisada sisu õpitulemuste saavutamiseks.

Direktori sõnul on õppekava ülevaatamise ja uuendamisega alustatud.

1.4. Seadus³² sätestab, et gümnaasiumis läbiviidavas õppes võib alates 2024/2025. õppeaastast kuni 2029/2030. õppeaastani olla muu keele osakaal kuni 40 protsenti kooli õppekavas määratud õppe mahust. See tähendab, et eesti keeles omandatud gümnaasiumihariduse ning seda kinnitava gümnaasiumi lõputunnistuse väljastamiseks peab gümnaasiumi lõpetamiseks minimaalselt 60% õppes olema õpilasel läbitud eesti keeles.

Ülevaates³³ gümnaasiumi eestikeelse õppe hetkeseis 2025 on toodud välja, et eestikeelse õppe osakaal gümnaasiumis suureneb järk-järgult igal aastal, kuid protsess toimub järkjärgulise üleminekuna ning õpe on endiselt osaliselt kakskeelne. 10. klass õpib juba suurema osa ainetest eesti keeles, samas kui 12. klassis on venekeelse õppe osakaal veel märgatav. 10. klass (2024/2025): 64% õppekursustest eesti keeles, 36% muus keeles. 11. klass (2023/2024): 57% eesti keeles, 43% muus keeles. 12. klass (2022/2023): 48,5% eesti keeles, 51,5% muus keeles. Lisanduvad eestikeelsed valikained. Ajalugu, ühiskonnaõpetus, bioloogia, geograafia, inimeseõpetus, kunst, muusika, kehaline kasvatus on eestikeelsed, matemaatika, keemia, füüsika on järjest enam eesti keeles, kirjandus on veel venekeelne. Edusammudena on märgitud, et 10. klassid on juba õppeprotsendilt eestikeelsed ning eestikeelsete valikainete lisandumine on aidanud üleminekut toetada.

Järelevalves selgus, et eestikeelse õppe maht on 10. klassil täidetud, 11. klassil on eestikeelse õppe maht 57% ja 12. klassil 49%.

Direktori sõnul on olukord tekkinud seoses sellega, et koolis õpetatakse ka inglise keelt, mida eestikeelse õppe osana ei arvestata, ja lisas, et õpilaste riigikeeleksamite tulemused näitavad aga õpilaste väga head eesti keele oskust.

Keeleseaduse³⁴ kohaselt loetakse haridus eesti keeles omandatuks juhul, kui vähemalt 60% õppetööst on toimunud eesti keeles, ning isik, kes on eesti keeles omandanud gümnaasiumihariduse, ei pea eesti keele tasemeeksamit sooritama³⁵. See tähendab, et õpilasele väljastatava gümnaasiumi lõputunnistusega kinnitab kooli direktor, et õpilane on läbinud gümnaasiumi jooksul minimaalselt 60% õppes eesti keeles ning õpilase keeleoskustaset saab lugeda võrdväärseks C1 keeletasemega. Kui kool annab teadlikult välja valedel alustel lõputunnistuse, mis ei peegelda tegelikku õpilase poolt läbitud eestikeelse õppe mahtu, toimitakse õigusvastaselt.

1.5. PGSi³⁶ kohaselt peab kooli direktor kehtestama päevakava. Sotsiaalministri määruse³⁷ kohaselt peab tunniplaan olema päevakava osa ja see koostatakse lähtuvalt riiklikes õppekavades sätestatud õpilase nädalakoormusest, riikliku õppekava alusel koostatud kooli

³¹ GRÕK, § 19 lg 5 ja lg 7.

³² PGS, § 100¹⁶.

³³ Gümnaasiumi õppekeele protsendid kohustuslikest ainetest, 2025.

³⁴ Keeleseadus, § 26 lg 4.

³⁵ Keeleseadus, § 26 lg 3.

³⁶ PGS, § 25 lg 6.

³⁷ Sotsiaalministri 27.03.2001. a määrus nr 36 „Tervisekaitsenõuded koolipäevakavale ja õppekorraldusele“, § 10 lg 1.

õppekavast, õppeainete raskusest ning eeldatavatest õpitulemustest. Päevakavas peab olema esitatud kooli õppekava toetavate õppekavaväliste tegevuste, nagu pikapäevarühmas, ringides ja stuudiotest korraldatavate tegevuste järjestus ja ajaline kestus³⁸.

Kooli päevakava on direktor kehtestanud³⁹. Käskkirja lisaks on tunniplaan, sama käskkirjaga on tunnistatud kehtetuks direktori eelmine käskkiri⁴⁰ päevakava muutmise kohta. Millist käskkirja muudetakse ning millise käskkirjaga oli kehtestatud kooli õppekava toetavate õppekavaväliste tegevuste, nagu pikapäevarühmas, ringides ja stuudiotest korraldatavate tegevuste järjestus ja ajaline kestus, käskkirjast ei selgu.

Järelevalves selgus, et päevakava on õppeaasta alguses kehtestatud⁴¹. Käskkirjas puudub õppekavaväliste tegevuste järjestus ja ajaline kestus, vaid on märgitud, et huviringide toimumise ajad avaldatakse kooli tunniplaanis ning pikapäevarühma toimumise ajad avaldatakse kooli kodulehel.

Direktori sõnul arvestatakse uue päevakava koostamisel seaduses sätestatuga.

1.6. PGS⁴² sätestab põhikooli õpilaste arvud klassis ja õpperühmas. Klassi täitumuse ülemine piirnorm põhikoolis on 24 õpilast⁴³. Kui õpe on korraldatud õpperühmadena, kohaldatakse ka õpperühmadele klassi täitumuse ülemist piirnormi. Kooli pidaja võib⁴⁴ erandjuhul direktori ettepanekul⁴⁵ ja hoolekogu nõusolekul⁴⁶ suurendada õpilaste arvu üle piirnormi üheks õppeaastaks konkreetses klassis juhul, kui kõik tervisekaitse- ja ohutusnõuded on täidetud.

Järelevalve ajal õppis koolis 1071 õpilast⁴⁷. Pidaja on klassi täitumuse ülemised piirnormid 2024/2025. õppeaastaks kehtestanud⁴⁸. Hoolekogu on nõusoleku klassi täitumuse ülemise piirnormi suurendamiseks andnud⁴⁹. Pidaja kehtestatud piirnormid on kooskõlas hoolekogus kinnitatuga. Õpilaste arvu on suurendatud põhikooli 24 klassis: 2.a – 30, 2.b – 26, 2.c – 28, 3.a – 27, 3.c – 25, 3.d – 25, 5.c – 27, 5.d – 30, 6.a – 28, 6.b – 26, 6.c – 26, 6.d – 25, 7.a – 28, 7.b – 28, 7.c – 26, 7.d – 27, 8.a – 26, 8.b – 28, 8.c – 27, 8.d – 29, 9.a – 30, 9.b – 30, 9.c – 28, 9.d – 27 õpilast.

Hoolekogu koosoleku protokollis põhjendusi piirnormi suurendamiseks välja toodud ei ole, pidaja käskkirjas on põhjenduseks märgitud, et klassi on juba suurendatud ning olemasolevate õpilaste väljaarvamiseks puudub alus.

Järelevalves selgus, et kahes klassis oli pidaja kehtestatud piirmäär ületatud, 2.b klassis õpib 27, 6.d klassis 26 õpilast.

³⁸ Sotsiaalministri 27.03.2001. a määrus nr 36 „Tervisekaitsenõuded koolipäevakavale ja õppekorraldusele“, § 25 lg 6.

³⁹ Direktori 24.03.2025 käskkiri nr 1-2/20üt „Tallinna Humanitaargümnaasiumi 2024/25. õa päevakava muutmise“.

⁴⁰ Direktori 06.12.2024 käskkiri nr 1-2/29üt „Kooli 2024/25. õa päevakava muutmise“.

⁴¹ Direktori 16.09.2024 käskkiri nr 1-2/22üt.

⁴² PGS, § 26.

⁴³ PGS, § 26 lg 1.

⁴⁴ PGS, § 26 lg 3, § 71 lg 2 p 7, § 73 lg 1¹ p 4.

⁴⁵ PGS, § 71 lg 2 p 7.

⁴⁶ PGS, § 73 lg 11 p 4.

⁴⁷ EHIS, 05.05.2025.

⁴⁸ Tallinna Haridusameti juhataja 14.10.2024 käskkiri nr T-7-1/24/471 „Klassi täituvuse ülemise piirnormi kehtestamine Tallinna Humanitaargümnaasiumis 2024/25. õppeaastal“.

⁴⁹ Hoolekogu 26.08.2024 koosoleku protokoll nr 1-13/7.

Direktori sõnul on õpilasi võetud varasemalt vastu piinormi ületades ning õpilaste väljaarvamiseks alus puudub. Lisaks on kooli võetud vastu piirkonda elama asunud õpilasi, kes on tulnud Ukrainast. Kooli tahtjate arv on oluliselt suurem, kui on kooli võimalus neid vastu võtta. Tervisekaitse- ja ohutusnõuete puhul arvatakse, et osaliselt vastab, osaliselt ei vasta, olukorda püütakse lahendada õpilasi väiksemates rühmades õpetades.

1.7. PGS⁵⁰ sätestab, et arenguestlusel osalevad õpilane, klassijuhataja ja piiratud teovõimega õpilase puhul vanem. Kui kool ei ole saanud koolikohustusliku õpilase vanemaga arenguestluse aja kokkuleppimiseks kontakti või vanem ei ole teist korda ilmunud arenguestlusele kokkulepitud ajal, teavitab kool sellest õpilase elukohajärgset valla- või linnavalitsust, kes vajaduse korral rakendab meetmeid lapse õiguste kaitsmiseks. Vajaduse korral ja teovõimelise õpilase nõusolekul kaasatakse arenguestlusesse ka tema vanem. Arenguestluse korraldamise tingimused ja korra peab kehtestama kooli direktor, esitades need enne kehtestamist arvamuse andmiseks õppenõukogule ning hoolekogule⁵¹.

Arenguestluste korra on direktor kehtestanud⁵². Hoolekogule ja õppenõukogule arenguestluste korda arvamuse avaldamiseks esitatud ei ole. Korras on sätestatud⁵³, et kui lapsevanem ei soovi vestlusel osaleda, võib vestluse läbi viia ainult õpilasega, kuid selleks peab olema kirjalik vanemapoolne kinnitus. Antud säte ei ole kooskõlas PG Sis⁵⁴ ja korras⁵⁵ kehtestatuga, mille kohaselt peavad osalema arenguestlusel õpilane, klassijuhataja ja piiratud teovõimega õpilase puhul vanem ning kui kool ei ole saanud koolikohustusliku õpilase vanemaga arenguestluse aja kokkuleppimiseks kontakti või vanem ei ilmu teist korda kokkulepitud ajal, peab kool teavitama sellest õpilase elukohajärgset valla- või linnavalitsust, kes vajadusel rakendab meetmeid lapse õiguste kaitsmiseks.

Korra⁵⁶ kohaselt peab klassijuhataja dokumenteerima arenguestluse tulemused ja allkirjastama need koos õpilase ja lapsevanemaga. Koopia saadetakse kõigile osapooltele. Järelevalves vaadeldi juhuvalimi alusel arenguestluste protokolle (5.d, 6.b, 9.a), mis olid dokumenteeritud.

Direktor nõustus, et kooli arenguestluste korras on tegemist vastuolulise sättega, korda muudetakse ja viiakse kooskõlla seaduses sätestatuga.

1.8. Ettepanekud direktorile

- 1.8.1. Leida võimalusi väiksema õpilaste arvuga klasside moodustamiseks, tagamaks paremad võimalused õpilaste arengu toetamiseks ning õppetundides erinevate meetodikate rakendamiseks.
- 1.8.2. Lisada kooli hindamisjuhendisse säte, et põhikooli lõpetamisel kantakse hinnetelehele loovtöö teema, sest kooli õppekavale lisatud hindamisjuhendis on kirjas, et loovtööd hinnatakse mitmeeristavalt ja hinne arvestatud või mittearvestatud kantakse hinnetelehele.

⁵⁰ PGS, § 37 lg 6.

⁵¹ PGS, § 37 lg 7, § 71 lg 2 p 9, § 73 lg 1¹ p 11.

⁵² Direktori 24.01.2025 käskkirjaga nr 1-2/7üt.

⁵³ Direktori 24.01.2025 käskkirjaga nr 1-2/7üt kinnitatud „Tallinna Humanitaargümnaasiumi arenguestluste läbiviimise kord“, p 5.3.4.

⁵⁴ PGS, § 37 lg 6.

⁵⁵ Direktori 24.01.2025 käskkirjaga nr 1-2/7üt kinnitatud „Tallinna Humanitaargümnaasiumi arenguestluste läbiviimise kord“, p-d 1.2, 1.3.

⁵⁶ Direktori 24.01.2025 käskkirjaga nr 1-2/7üt kinnitatud „Tallinna Humanitaargümnaasiumi arenguestluste läbiviimise kord“, p 5.3.2.

1.9. Ettekirjutused pidajale

- 1.9.1. Tagada kooli õppekavas üldosa, ainevaldkonnakavade, valikõppeainete ja valikkursuste kavade esitamine, lähtudes Vabariigi Valitsuse 06.01.2011. a määruse nr 1 „Põhikooli riiklik õppekava“ § 24 lõikest 5 ja Vabariigi Valitsuse 06.01.2011. a määruse nr 2 „Gümnaasiumi riiklik õppekava“ § 19 lõikest 5 järgmistes osades:
 - 1.9.1.1. Viia kooli hindamise korraldus kooskõlla Vabariigi Valitsuse 06.01.2011. a määruse nr 1 „Põhikooli riiklik õppekava“ § 22 lõikega 12, sätestades, et kool paneb 9. klassi õpilasele aastahinded välja hiljemalt 1. juunil, välja arvatud õppeainetes, milles õpilane jäetakse täiendavale õppetööle.
 - 1.9.1.2. Esitada õppekava üldosas tunnijaotusplaan õppeaineti ja klassiti, lähtudes Vabariigi Valitsuse 06.01.2011. a määruse nr 1 „Põhikooli riiklik õppekava“ § 24 lõike 6 punktis 2 sätestatust.
 - 1.9.1.3. Esitada õppekava üldosas kursuste jaotustabel ja eesti keeles toimuva õppe maht, lähtudes Vabariigi Valitsuse 06.01.2011. a määruse nr 2 „Gümnaasiumi riiklik õppekava“ § 19 lõike 6 punktis 2 sätestatust.
 - 1.9.1.4. Kehtestada õppekava üldosas hinnete ja hinnangute vaidlustamise kord, lähtudes Vabariigi Valitsuse 06.01.2011. a määruse nr 1 „Põhikooli riiklik õppekava“ § 19 lõikes 4 ja Vabariigi Valitsuse 06.01.2011. a määruse nr 2 „Gümnaasiumi riiklik õppekava“ § 15 lõikes 3 sätestatust.
 - 1.9.1.5. Sätestada õppekava üldosas järelevastamiste ja järeltööde kord, lähtudes Vabariigi Valitsuse 06.01.2011. a määruse nr 1 „Põhikooli riiklik õppekava“ § 21 lõikes 7 ja Vabariigi Valitsuse 06.01.2011. a määruse nr 2 „Gümnaasiumi riiklik õppekava“ § 17 lõikes 5 sätestatust.
 - 1.9.1.6. Sätestada õppekava üldosas, et gümnaasiumis läbiviidavas õppes võib alates 2024/2025. õppeaastast kuni 2029/2030. õppeaastani olla muu keele osakaal kuni 40 protsenti kooli õppekavas määratud õppe mahust, lähtudes põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 100¹⁶ lõikes 1 sätestatust.
 - 1.9.1.7. Viia põhikooli keele ja kirjanduse valdkonnakavas kirjanduse, eesti keel teise keelena ja vene keele ainekava kooskõlla Vabariigi Valitsuse 06.01.2011. a määruse nr 1 „Põhikooli riiklik õppekava“ § 24 lõigetes 5 ja 7 sätestatuga, kirjeldades ainekavades õpitulemused klassiti ning esitades valdkonnakava tervikdokumendina.
 - 1.9.1.8. Viia põhikooli võõrkeelte valdkonnakavas A-võõrkeele ainekava kooskõlla Vabariigi Valitsuse 06.01.2011. a määruse nr 1 „Põhikooli riiklik õppekava“ § 24 lõigetes 5 ja 7 sätestatuga, kirjeldades ainekavades õpitulemused klassiti ja lisades sisu õpitulemuste saavutamiseks.
 - 1.9.1.9. Viia põhikooli matemaatika valdkonnakavas matemaatika ainekava kooskõlla Vabariigi Valitsuse 06.01.2011. a määruse nr 1 „Põhikooli riiklik õppekava“ § 24 lõigetes 5 ja 7 sätestatuga, kirjeldades ainekavades õpitulemused klassiti ning esitades valdkonnakava tervikdokumendina.
 - 1.9.1.10. Viia põhikooli loodusainete valdkonnakavas loodusõpetuse, bioloogia, geograafia, keemia ja füüsika ainekavad kooskõlla Vabariigi Valitsuse 06.01.2011. a määruse nr 1 „Põhikooli riiklik õppekava“ § 24 lõigetes 5 ja 7 sätestatuga, kirjeldades ainekavades õpitulemused klassiti, lisades sisu õpitulemuste saavutamiseks ning esitades valdkonnakava tervikdokumendina.
 - 1.9.1.11. Viia põhikooli sotsiaalainete valdkonnakavas inimeseõpetuse, ajaloo ja ühiskonnaõpetuse ainekavad kooskõlla Vabariigi Valitsuse 06.01.2011. a määruse nr 1 „Põhikooli riiklik õppekava“ § 24 lõigetes 5 ja 7 sätestatuga, kirjeldades ainekavades õpitulemused klassiti ning esitades valdkonnakava tervikdokumendina.
 - 1.9.1.12. Viia põhikooli kunstiainetate valdkonnakavas muusika ja kunsti ainekavad kooskõlla Vabariigi Valitsuse 06.01.2011. a määruse nr 1 „Põhikooli riiklik õppekava“ § 24 lõigetes 5 ja 7 sätestatuga, kirjeldades ainekavades õpitulemused klassiti ning esitades valdkonnakava tervikdokumendina.

- 1.9.1.13. Viia põhikooli tehnoloogia valdkonnakavas tööõpetuse, käsitöö ja kodunduse ning tehnoloogia ainekavad kooskõlla Vabariigi Valitsuse 06.01.2011. a määruse nr 1 „Põhikooli riiklik õppekava“ § 24 lõigetes 5 ja 7 sätestatuga, kirjeldades ainekavades õpitulemused ja õppesisu klassiti ning esitades valdkonnakava tervikdokumendina.
 - 1.9.1.14. Viia kehalise kasvatus valdkonnakavas kehalise kasvatus ainekava kooskõlla Vabariigi Valitsuse 06.01.2011. a määruse nr 1 „Põhikooli riiklik õppekava“ § 24 lõigetes 5 ja 7 sätestatuga, kirjeldades ainekavades õpitulemused ja õppesisu klassiti ning esitades valdkonnakava tervikdokumendina.
 - 1.9.1.15. Viia gümnaasiumi keele ja kirjanduse valdkonnakavas eesti keel teise keelena, kirjanduse ja vene keele ainekavad kooskõlla Vabariigi Valitsuse 06.01.2011. a määruse nr 2 „Gümnaasiumi riiklik õppekava“ § 19 lõigetes 5 ja 7 sätestatuga, kirjeldades ainekavades õpitulemused ja õppesisu klassiti ning esitades valdkonnakava tervikdokumendina.
 - 1.9.1.16. Viia gümnaasiumi võõrkeelte valdkonnakavas B2 keeleoskustasemega võõrkeele ainekava kooskõlla Vabariigi Valitsuse 06.01.2011. a määruse nr 2 „Gümnaasiumi riiklik õppekava“ § 19 lõigetes 5 ja 7 sätestatuga, kirjeldades ainekavades õpitulemused ja õppesisu klassiti ning esitades valdkonnakava tervikdokumendina.
 - 1.9.1.17. Viia gümnaasiumi matemaatika valdkonnakavas matemaatika ainekava kooskõlla Vabariigi Valitsuse 06.01.2011. a määruse nr 2 „Gümnaasiumi riiklik õppekava“ § 19 lõigetes 5 ja 7 sätestatuga, kirjeldades ainekavades õpitulemused ja õppesisu ning esitades valdkonnakava tervikdokumendina.
 - 1.9.1.18. Viia gümnaasiumi loodusainete valdkonnakava kooskõlla Vabariigi Valitsuse 06.01.2011. a määruse nr 2 „Gümnaasiumi riiklik õppekava“ § 19 lõigetes 5 ja 7 sätestatuga, kirjeldades ainekavades õpitulemused ja õppesisu ning esitades valdkonnakava tervikdokumendina.
 - 1.9.1.19. Viia gümnaasiumi sotsiaalainete valdkonnakavas inimeseõpetuse, ajaloo ja ühiskonnaõpetuse ainekavad kooskõlla Vabariigi Valitsuse 06.01.2011. a määruse nr 2 „Gümnaasiumi riiklik õppekava“ § 19 lõigetes 5 ja 7 sätestatuga, kirjeldades ainekavades õpitulemused ja õppesisu, esitades ajaloo ja ühiskonnaõpetuse ainekavades õpitulemused kursuste kaupa ning esitades valdkonnakava tervikdokumendina.
 - 1.9.1.20. Viia gümnaasiumi kunstiainet valdkonnakavas muusika ja kunsti ainekavad kooskõlla Vabariigi Valitsuse 06.01.2011. a määruse nr 2 „Gümnaasiumi riiklik õppekava“ § 19 lõigetes 5 ja 7 sätestatuga, kirjeldades ainekavades õpitulemused ja õppesisu ning esitades valdkonnakava tervikdokumendina.
 - 1.9.1.21. Viia gümnaasiumi kehalise kasvatus valdkonnakavas kehalise kasvatus ainekava kooskõlla Vabariigi Valitsuse 06.01.2011. a määruse nr 2 „Gümnaasiumi riiklik õppekava“ § 19 lõigetes 5 ja 7 sätestatuga, kirjeldades ainekavades õpitulemused ja õppesisu ning esitades valdkonnakava tervikdokumendina.
- Ettekirjutuse 1.9.1 täitmise tähtaeg: 01.10.2025.

- 1.10. Tagada kooli arenguestluste korra kooskõla põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 37 lõikes 6 sätestatuga, mille kohaselt peavad arenguestlustel osalema õpilane, klassijuhataja ja piiratud teovõimega õpilase puhul vanem, ja esitada kooli arenguestluste kord arvamuse avaldamiseks õppenõukogule ja hoolekogule, lähtudes põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 37 lõikes 7 ja § 73 lõike 1¹ punktis 11 kehtestatust. Täitmise tähtaeg: 01.09.2025.
- 1.11. Tagada klassi täitumuse ülemise piinormi suurendamisel lähtumine põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 26 lõikes 3 sätestatust. Täitmise tähtaeg: 01.09.2025.
- 1.12. Tagada, et gümnaasiumis läbiviidavas õppes ei ületaks muu keele osakaal rohkem kui 40 protsenti kooli õppekavas määratud õppe mahust, lähtudes põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse §-s 100¹⁶ sätestatust. Täitmise tähtaeg: alates õiendi teatavakstegemisest, tõendavate dokumentide esitamise tähtaeg 01.09.2026.

2. Kooli õppe- ja kasvatusala töötajate kvalifikatsiooni vastavus nõuetele

Järelevalves kontrolliti õppe- ja kasvatusala töötajate kvalifikatsiooni vastavust PG Sis⁵⁷ sätestatud nõuetele ja võrreldi EHISesse⁵⁸ kantud andmete vastavust kvalifikatsiooni tõendavatele dokumentidele.

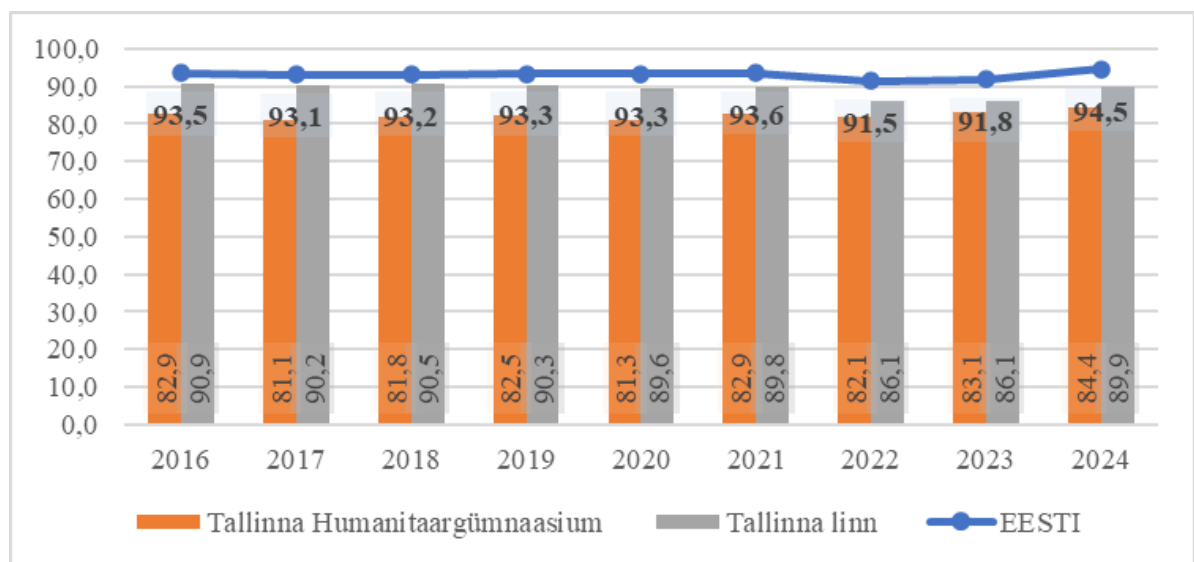
Järelevalve ajal töötas koolis 84 õppe- ja kasvatusala töötajat: direktor, kaks õppealajuhatajat, kolm tugispetsialisti: sotsiaalpedagoog, koolipsühholoog, logopeed, kes töötavad ka õpetajana, ning 78 õpetajat.

Kvalifikatsioon vastas õppe- ja kasvatusala töötajatest nõuetele 54 (64%) töötajal. 1691 õpetunnist 1185 (70%) annavad õpetajad, kelle kvalifikatsioon vastab nõuetele. Kvalifikatsiooninõuetele vastavad õpetajad annavad I kooliastmes 248 (69%), II kooliastmes 349 (69%), III kooliastmes 367 (66%), gümnaasiumiosas 221 (82%) tundi.

Üheksal õpetajal on võimalik nõuetele vastavus saavutada õpetajakutse taotlemisel. Kaheksal õpetajal puuduvad magistrikraad ja õpetajakutse, neist kolm õpetajat õpivad ülikoolis magistriõppes õpetajakoolituse õppekaval. Ametikohal nõutav keeleoskustase puudub 13 õppe- ja kasvatusala töötajal, neist ühel on keeletase A2 ja ühel keeluskust tõendav tunnistus puudub. 13st nõutava keeleoskusteta töötajast on tähtajalised lepingud sõlmitud ühe õpetajaga, 12 töötajaga on sõlmitud tähtajatu tööleping ja neile on tehtud töölepingu ülesütlemise hoiatus. EHISes on nende kvalifikatsioon märgitud vastavaks. Kuuele nõutava keeleoskusteta töötajale on Keeleamet teinud sunnirahahoiatuse ja ettekirjutuse saavutada nõutav keeleoskus hiljemalt 01.12.2025.

Direktori sõnul läheb B2 tasemeeksamile kuus ja C1 tasemeeksamile kolm õpetajat.

EHISe andmetel on eesti keele oskuse nõuetele vastavate õpetajate osakaal olnud läbivalt madalam kui nii Eestis kui Tallinnas kokku (joonis 1).



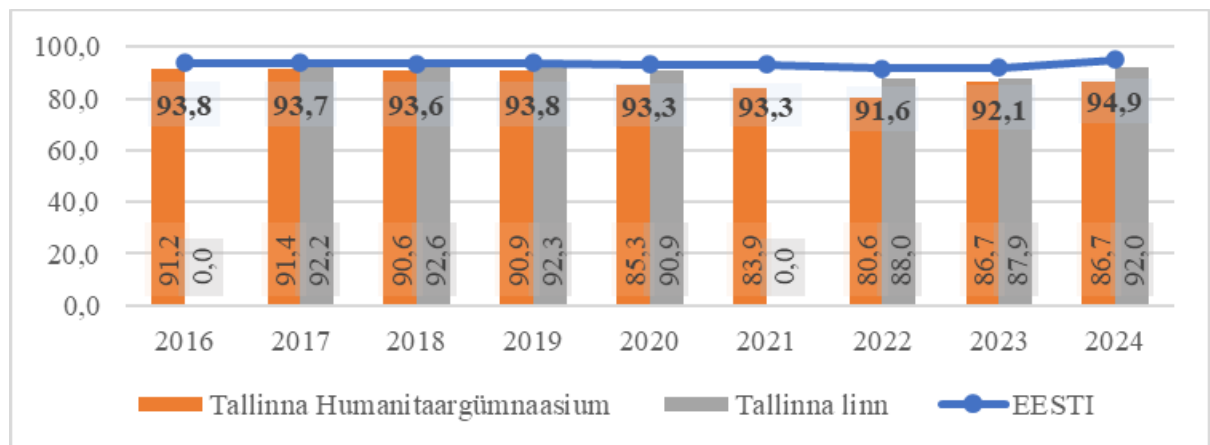
Joonis 1. Õpetajate riigikeeleoskuse vastavus tasemenõuetele põhikoolis, %.

Allikas: Haridus- ja Teadusministeerium

⁵⁷ PGS, § 74¹.

⁵⁸ EHIS, 05.05.2025.

Riigikeeleoskuse nõuetele vastavate õpetajate osakaal on koolis nii Eesti kui Tallinna keskmisest olnud madalam – käesoleval õppeaastal vastab 87% kooli õpetajatest eesti keele oskuse nõuetele (joonis 2).



Joonis 2. Õpetajate riigikeeleoskuse vastavus tasemenõuetele gümnaasiumis, %.

Allikas: Haridus- ja Teadusministeerium

Eesti keele õpetajaid on koolis 14, kõigi riigikeeleoskus vastab nõuetele. 14 õpetajast 11 kvalifikatsioon vastab nõuetele. Kolme õpetaja kvalifikatsioon nõuetele ei vasta, neist kahel puudub õpetajakutse, ühel magistrikraad ja õpetajakutse.

Eestikeelseid õppeaineid õpetavad 27 õpetajat, kõigi riigikeeleoskus vastab nõuetele. 27 õpetajast 21 kvalifikatsioon vastab nõuetele. Kuue õpetaja kvalifikatsioon nõuetele ei vasta, neist kolmel puudub õpetajakutse, kolmel magistrikraad ja õpetajakutse.

2.1. PGSi⁵⁹ kohaselt peab õpilasele koolis vajadusel tagama tasuta vähemalt eripedagoogi, logopeedi, psühholoogi ja sotsiaalpedagoogi teenus.

Koolis töötavad sotsiaalpedagoog 1,0, logopeed 0,95 ja koolipsühholoog 1,0 ametikohaga. Koolipsühholoogi kvalifikatsioon ei vasta nõuetele – puudub eesti keele oskus vastavalt keeleseaduses ja selle alusel kehtestatud nõuetele, töötaja keeletase on B1.

Logopeedi kvalifikatsioon ei vasta nõuetele – puudub eesti keele oskus vastavalt keeleseaduses ja selle alusel kehtestatud nõuetele, töötaja keeletase on B1.

Direktori sõnul oli koolis arvamus, et teenus on tagatud, kuna Keeleamet oli teinud ettekirjutuse nõutava keeleoskuse tagamiseks tähtajaga 01.12.2025. Eripedagoogi koolis ei ole ja teenust ei osutata, kuna koolis ei ole selleks nähtud vajadust.

Haridus- ja teadusministri määrus⁶⁰ sätestab, et eripedagoogi ülesandeks on õpilase arengu- ja õpioskuste taseme kindlaks tegemine ja tema arengut mõjutavate tegurite ning õpivajaduste väljaselgitamine; õpetajate juhendamine ja nõustamine õpilase õppe planeerimisel ja läbiviimisel; õpiabirühma- või individuaaltundide ettevalmistamine ja läbiviimine õppeasutuses. Kuna eripedagoogile on kehtestatud kvalifikatsiooninõuded, saab vastavaid ülesandeid täita vaid nõutava kvalifikatsiooniga töötaja.

2.2. Direktor võib sõlmida tähtajalise töölepingu kuni üheks aastaks õpetajaga, kellel on

⁵⁹ PGS, § 37 lg 2.

⁶⁰ Haridus- ja teadusministri 21.02.2018. a määrus nr 4 „Tugispetsialistide teenuse kirjeldus ja teenuse rakendamise kord“, § 2 lg 3 p 1.

vähemalt keskharidus ja kelle kvalifikatsioon ja pedagoogiline kompetentsus on piisavad ning kelle eesti keele oskus vastab keelesaaduses ja selle alusel kehtestatud nõuetele, et tagada kooli õppekavas määratud õpieesmärkide täitmine ning õpitulemuste saavutamine. Sellisel juhul peab direktor korraldama aasta jooksul uue avaliku konkursi⁶¹. Õppealajuhataja, õpetajate, tugispetsialistide ja teiste õppe- ja kasvatusalal töötavate isikute ametikohtade täitmise läbiviimise korra peab kehtestama kooli hoolekogu direktori ettepanekul⁶².

Õppealajuhataja, õpetajate, tugispetsialistide ja teiste õppe- ja kasvatusalal töötavate isikute ametikohtade täitmise läbiviimise kord⁶³ on koolis olemas ja seda järgitakse, kuid konkursi korra on kehtestanud direktor, mitte hoolekogu. Kui korra on kehtestanud selleks pädevust mitte omav organ, on see kehtetu.

Direktori sõnul ei olnud teadmist, et korra peab kinnitama hoolekogu.

2.3. Õpetaja kutsestandardi kohaselt otsib õpetaja võimalusi enesearendamiseks, arvestades ka haridusasutuse arenguvajadusi. Järelevalves oli vaatluse all, kas eesti keele ja eesti keeles õpetavad õpetajad on osalenud tänapäevasest õpikäsitusest lähtuvatel metoodikakoolitustel, eesti keele ja eestikeelse õppe metoodika koolitustel.

Viimasel viiel aastal on eesti keele ja eestikeelse õppe metoodika pikemaajalistel, mahuga 40 ja enam tundi, koolitustel osalenud üheksa õpetajat.

Direktori sõnul on viimasesse perioodi jäänud vähem pikaajalisi koolitusi, kuna kool on keelekümbeluse kogemusega ning õpetajad on osalenud pikematel koolitustel varasemalt. Viimastel aastatel on osaletud lühematel koolitustel, mida korraldavad Tallinna linna metoodika- ja kompetentsikeskus, Eesti Keele Instituut. Õpetajad osalevad keelerände projektis. Koolis toimuvad sisekoolitused „Õpetajalt õpetajale“, kus õpetajad jagavad kogemusi, toetavad üksteist. Koolis on koolitusplaan, mida õppeaasta jooksul jooksvalt täiendatakse ja mille koostamisel on arvestatud kooli arengukava eesmärke, eestikeelsele õppele ülemineku tegevuskava ja õpetajatega arenguveestluste tulemusi.

Vestlusel õppenõukogu liikmetega selgus, et õpetajad ei teadnud, et koolis on koolitusplaan, kuid kinnitati, et koolitustel on võimalik osaleda ja juhtkond võimaldab koolitustel osalemist. Osalemine sõltub õpetaja enda initsiatiivikusest.

Kooli arengukavas on kirjas, et aastaks 2025 on vähemalt 80% õpetajatest läbinud täienduskoolituse, igal aastal toimub 20% õpetajate koolitamine, lisaks sellele on loodud ka aineõpetajate koostöövõrgustikud.

Direktori sõnul sellises mahus ei ole koolitusi toimunud, aga eesti keele õpetajate koostöövõrgustik toimib, näiteks toimuvad õpiringid, avatud tunnid, töövahendite ja kogemuste jagamine. Võrgustiku liikmetel on väga tugev omavaheline toetus, kaasatud on ka eestikeelsete ainete õpetajad. Igal aastal toimub ülelinnaline metoodikapäev, mille raames viiakse läbi lahtisi tunde, vahetatakse kogemusi ja antakse vastastikku tagasisidet.

Vestlusel osalenud õppenõukogu liikmed tõid positiivsena välja koolis rakendatava mentorsüsteemi. Mentoriteks on mentorkoolituse läbinud ja kogemustega õpetajad. Mentoritega jagatakse õppematerjali, vesteldakse. Koolis on eesti keele koordinaator, kes õpetajaid toetab.

⁶¹ PGS, § 74 lg 7.

⁶² PGS, § 74 lg 6, § 73 lg 1¹ p 8.

⁶³ Direktori 07.04.2021 käskkiri nr 1-3/12-üt „Tallinna Humanitaargümnaasiumi vabade ametikohtade täitmiseks korraldatava avaliku konkursi läbiviimise korra kinnitamine.“

2.4. Ettekirjutused pidajale

- 2.4.1. Tagamaks koolis töötavate õppe- ja kasvatusala töötajate kvalifikatsiooni vastavus põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 74¹ lõikes 4 esitatud nõuetele ja lähtudes põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 7 lõikest 1 ning § 74 lõikest 6, tagada avalike konkursside korraldamine nendele õppe- ja kasvatusala töötajate ametikohtadele, kellel on olemas nõutav tasemeharidus, kuid puudub õpetajakutse, juhul, kui töötajale ei ole omistatud õpetajakutset hiljemalt 01.12.2025. Täitmise tähtaeg: 01.01.2026.
- 2.4.2. Tagamaks koolis töötavate õppe- ja kasvatusala töötajate kvalifikatsiooni vastavus põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 74¹ lõikes 4 esitatud nõuetele ja lähtudes põhikooli ja gümnaasiumiseaduse § 7 lõikest 1 ning § 74 lõikest 6, tagada avalike konkursside korraldamine nendele õppe- ja kasvatusala töötajate ametikohtadele, kellel puudub magistrakraad. Täitmise tähtaeg: 01.09.2025.
- 2.4.3. Tagada õpetajate ametikohtade täitmine isikutega, kelle kvalifikatsioon vastab ettenähtud eesti keele oskuse nõudele, lähtudes põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 74¹ lõikest 4 ja § 87 lõike 3¹ punktist 1. Täitmise tähtaeg: 01.09.2025.
- 2.4.4. Tagada kvalifikatsiooninõuetele vastavate õpetajate piisavus lähtuvalt nende läbiviidava õppe- ja kasvatusgevuse mahust, lähtudes põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 74 lõikest 9. Täitmise tähtaeg: 01.09.2026.
- 2.4.5. Tagada koolis eripedagoogi teenuse osutamine kvalifikatsiooninõuetele vastava tugispetsialisti poolt, lähtudes põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 37 lõikest 2 ning § 74¹ lõikest 7. Täitmise tähtaeg: 01.09.2025.
- 2.4.6. Tagada koolis koolipsühholoogi teenuse osutamine kvalifikatsiooninõuetele vastava tugispetsialisti poolt, lähtudes põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 37 lõikest 2 ning § 74¹ lõikest 8. Täitmise tähtaeg: 01.09.2025.
- 2.4.7. Tagada koolis logopeedi teenuse osutamine kvalifikatsiooninõuetele vastava tugispetsialisti poolt, lähtudes põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 37 lõikest 2 ning § 74¹ lõikest 10. Täitmise tähtaeg: 01.09.2025.
- 2.4.8. Tagada koolis õppealajuhataja, õpetajate, tugispetsialistide ja teiste õppe- ja kasvatusalal töötavate isikute ametikohtade täitmise läbiviimise korra kehtestamine, lähtudes põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 73 lõike 1¹ punktis 8 ja § 74 lõikes 6 sätestatust. Täitmise tähtaeg: 01.09.2025.

3. Eesti keele ja eestikeelse aineõppe korraldus

3.1. PGSi⁶⁴ kohaselt peab õppekeskkond toetama õpilase arengut ja koolis tuleb lähtuda õppe- ja kasvatusgevuse korraldamisel riiklikes õppekavades ning teistes õigusaktides õppekeskkonnale sätestatud nõuetest.

Koolis õpib 1071 õpilast. Koolis on koostatud eestikeelsele õppele ülemineku tegevuskava, kus on toodud välja 2023/2024. õppeaastal tehtud tegevused, sh ülevaade õppeprotsessist ning eesti ja vene keeles õpetamise osakaalust; õppeained ja tundide arv, mida õpetatakse põhikoolis eesti keeles; tegevused ja meetodid, millega toetatakse õpilaste ja õpetajate keeleõppe arengut, sh klassivälised tegevused, huviharidus ja -tegevus. Tegevuskava sisaldab ka planeeritavaid tegevusi aastani 2030, sh õpetajate kaardistus ja prognoos, õpetajate ja tugispetsialistide asendus- ja lisavajadus, personali koolitusvajadus, tegevused, mis toetavad eestikeelsele õppele üleminekut.

Kaks viimast aastat on EHISesse kantud andmed eestikeelse õppe kohta iga õpilase põhiseltselt. 1. ja 4. klassis õpitakse kõiki õppeaineid eesti keeles. 2.–6. klassis on eesti keeles loodusõpetus. Alates 5. klassist on kõigil õpilastel eesti keeles kunstiõpetus. Kunstiõpetus on eesti keeles ka

⁶⁴ PGS, § 19.

2.a, 2.b, 3.a klassis. Muusikaõpetus on vene keeles 2.b, 3.b, 3.c ja 3.d klassis, kõigis ülejäänud klassides eesti keeles. Kehaline kasvatus on alates 5. klassist kõigil poistel eesti keeles. 3.c klassil on kehaline kasvatus eesti keeles. Tööõpetus on eesti keeles 2.a, 2.b, 3.a klassis ja alates 5. klassist, vene keeles õpivad 5.b, 5.c, 5.d klassi poisid, tüdrukud õpivad eesti keeles. Bioloogiat ja geograafiat õpitakse igas klassis alates 7. klassist õpilaste vabal valikul – kes soovib, võib õppida eesti keeles, kes soovib, võib õppida vene keeles. Matemaatika on eesti keeles 2.b ja 2.c klassis. 2. klassi õpilastel on kehalise kasvatuses raames üks tund tantsuõpet eesti keeles. Keeleliseks toetuseks pakutakse koolipoolset arvutiringi 6. ja 9. klasside õpilastele. Lisaks on alates 6. klassist üks hilise keelekümbluse klass, kus õpitakse eesti keeles lisaks ajalugu, ühiskonnaõpetust, inimeseõpetust. Õppekeele valik on sõltunud õpetaja riigikeeleoskuse tasemest. Oluliseks on peetud, et iga kooli õpilane saab lisaks eesti keelele õppida vähemalt 3–4 ainet eesti keeles. Õpe toimub valdavalt rühmades, näiteks 1. ja 4. klassides on loodusõpetus rühmatundidena. Rühmas on kuni 14 õpilast.

Eestikeelsele õppele üleminekut jälgitakse, arutelud on toimunud nii direktsiooni koosolekutel⁶⁵ kui juhtkonna koosolekutel⁶⁶. Arutatud on nt 1. ja 4. klassi õpilaste testimist, et koostada ülevaade, millised psühholoogilised probleemid võivad tekkida õpilastel eesti õppekeelele üleminekul. Septembris arutati tekkinud probleeme 4. klassides, mille tulemusena otsustati pakkuda õpilastele 1–2 lisa ringitundi nädalas eesti keele õppimiseks.

Järelevalves selgus, et lisa ringitunnid on 1. ja 4. klasside õpilastele, väiksemas mahus ka 3. klassi õpilastele. Esimesi klasse on neli, neist kolmes on üks lisatund nädalas, ühes klassis kaks. 4. klasse on neli, kolmes klassis on üks lisatund matemaatikas, ühes ei olnud vajadust. Eestikeelne õpiabi on kahes 4. klassis. Loodusõpetust õpetatakse õpperühmades. 3. klasse on neli, eestikeelne loodusõpetus toimub rühmatundides, lisaks pakutakse rühmatunnina loodusõpetuse ringi. Kõik klassid saavad keelelist tugiõpet, kolm klassi saavad matemaatikas eesti keele lisaringi. Üks klass õpib matemaatikat eesti keeles.

Lisatunnid ei ole õpilastele kohustuslikud, kuid nendes osalevad kõik õpilased. Tunniplaanis on need päeva esimesed või viimased tunnid ning on märgitud, et need on ringitunnid.

Juhtkonna koosoleku protokollis⁶⁷ on märge, et 4.b ja 4.c klasside õpilastel esineb raskusi eesti keeles õppimises, teises juhtkonna koosoleku protokollis⁶⁸ on kirjas, et Tallinna linn pakub erinevaid võimalusi, et osutada abi ja rakendada tugisüsteemi eestikeelsele õppele üleminekuks. Selleks eraldatakse lisaraha õpetaja abi ametikohtade loomiseks: kuni kolm ametikohta ühele koolile.

Direktor tõi vestlusel välja, et on välja selgitatud, millist toetust õpilased vajavad, tähelepanu all on õpilaste individuaalne toetamine, õppematerjali individualiseerimine, sh lihtsustamine, digivahendite koostamine. Oluliseks peetakse õpilaste motiveerimist. On nopheõpe, kus 3–4 õpilast saavad samas klassiruumis või vajadusel eraldi ruumis individuaalsemat toetust. Koolis on neli õpetaja abi, kolm on neist eesti emakeelega, üks ametikoht on jagatud erinevate õpetajate vahel.

Tagasiside saamiseks eestikeelsele õppele üleminekest viidi 1. ja 4. klassis läbi tasemetööd⁶⁹.

⁶⁵ Direktsiooni 30.10.2023 koosoleku protokoll nr 1-14/6; 11.12.2023 koosoleku protokoll nr 1-14/10.

⁶⁶ Juhtkonna 29.01.2024 koosoleku protokoll nr (numbrita); 19.02.2024 koosoleku protokoll nr 1-3.1/4; 13.05.2024 koosoleku protokoll nr 3.1-13; 30.09.2024 koosoleku protokoll nr 1-3.1/14.

⁶⁷ Juhtkonna 13.05.2024 koosoleku protokoll.

⁶⁸ Juhtkonna 19.02.2024 koosoleku protokoll.

⁶⁹ Matemaatika ja eesti keele integreeritud tasemetöö tulemused 1. klassis; 4. klassi tasemetööde võrdlev analüüs: eesti keel, matemaatika ja loodusõpetus, 2024.

Matemaatika ja eesti keele integreeritud tasemetöö viidi 1. klassides läbi 2024. aasta lõpus, kui õpilased olid eestikeelsel õppel olnud natuke üle kolme kuu. Tasemetöö tulemused olid üldiselt positiivsed, kuid analüüs näitas ka, et ligi 30% õpilastest vajab täiendavat juhendamist, et oma teadmisi ja oskusi parandada. Analüüsi põhjal otsustati kaaluda järgmisi samme, et parandada õpilaste tasemetöö tulemusi ja toetada nende õppeprotsessi:

1. Eesmärgipärane individuaalne juhendamine – madalama tulemusega õpilastele võiks pakkuda täiendavaid õppetunde või konsultatsiooni, kus keskendutakse nende nõrgematele valdkondadele.
2. Õppe diferentseerimine – õpetajad võiksid kasutada erinevaid õpetamismeetodeid, et kohandada õpet vastavalt iga õpilase vajadustele. Näiteks võiks pakkuda nii lihtsamaid kui ka keerukamaid ülesandeid vastavalt õpilaste võimetele.
3. Täiendavate õppematerjalide kasutamine – digivahendid ja interaktiivsed õppematerjalid võiksid aidata keerukamaid teemasid paremini selgitada ja muuta õppimise huvitavamaks.
4. Rühmatöö ja koostööskuste arendamine – õpilasi võiks suunata töötama väiksemates gruppides, et nad saaksid üksteist toetada ja ühiselt ülesandeid lahendada.
5. Koostöö lapsevanematega – vanemaid võiks rohkem kaasata õpilaste õppimisprotsessi ning jagada nendega soovitusi, kuidas kodus last õppimisel toetada.

Neljanda klassi tasemetöö tulemused näitasid, et kõige paremad tulemused olid loodusõpetuses, kus ligi pooled õpilased saavutasid väga hea taseme. Kõige suurem varieeruvus oli matemaatikas, kus mõned õpilased said väga kõrgeid, aga mõned väga madalaid tulemusi. Eesti keele tulemused olid kõige ühtlasemad, kuid ka seal vajab osa õpilasi lisatuge. Kokkuvõtvalt leiti, et loodusõpetuse ja matemaatika nõrgema tulemuse saanud õpilased vajavad rohkem individuaalset juhendamist ja motiveerivaid õppemeetodeid, tähelepanu vajavad loodusõpetuse madalad tulemused ja matemaatikas lai tulemustevahemik. Meetmena märgiti, et täiendava juhendamise ja õppemeetodite täiustamisega saab parandada kõigi õpilaste sooritust.

Direktor lisas, et toimunud on individuaalne juhendamine, igas tunnis püüab õpetaja õpet individualiseerida, digiõppematerjale on koostatud, rühmatööd on hakatud rohkem tegema, koostöö lastevanematega on tõhustunud. Tallinnas läbi viidud seire tulemusena on kooli kolm õpetajat linna tasemetööde korraldamise komisjonis, kes toetavad ka teisi kooli.

Eestikeelse õppega seonduv on olnud arutusel ka hoolekogu koosolekul⁷⁰. Hoolekogule esitati ülevaade eestikeelsele õppele üleminekust ja tehti kokkuvõtte 1. ja 4. klasside eestikeelsest õppest. Otsustati jätkata eestikeelsele õppele ülemineku protsessi regulaarset seiret. Lisaks planeeriti korraldada täiendavaid infopäevi õpetajatele ja lapsevanematele üleminekuprotsessi toetamiseks.

Järelevalves tõi direktor välja, et koolis korraldati lastevanemate üldkoosolekud, klassikoosolekud, suurem infopäev oli veebruaris, kus lastevanematel oli võimalik kohtuda kõigi õpetajatega. 1. ja 4. klasside vanematele korraldati veel eraldi infopäevad. Hoolekogu liikmed tõi vestlusel välja, et suuremaid murekohti seoses eestikeelse õppega ei ole, vanemad on toonud välja kartuse, kuidas areneb õpilaste vene keele oskus ja selle lahendamiseks moodustati koolis vene keele ringid.

Vene keele ringid on 4. klassi õpilastele ja need on õpilastele vabatahtlikud. Tunniplaanis on need päeva esimesed või viimased tunnid ning on märgitud, et need on ringitunnid.

3.2. Vastavalt õigusaktides sätestatule peab õppekeskkond soodustama kommunikatiivset

⁷⁰ Hoolekogu 10.05.2023 koosoleku protokoll nr 1-13/5; 16.12.2024 koosoleku protokoll nr 1-3.3/24/4.

keeleõpet⁷¹, kus õpilastel on omavahel silmside ja arusaamist toetav kaasõpilaste eeskuju, nt rühmapõhine õpe.

Järelevalves vaadeldi kaheksat õppetundi. Tunnid olid sisutihedad ja vastasid ainekavale. Eesti keele õpetajad rääkisid tundides eesti keeles. Vahenduskeelt kasutati väga vähesel määral õppesisu üksikasjade tõlkimiseks. Õpilaste eestikeelne suhtlus oli valdavalt aktiivne, samas kasutati eesti keelt kohati vaid formaalsetes (õpitud) suhtlemisolukordades, õpetaja kõne kuulamisel, eestikeelsete tekstide lugemisel ja ka üleskirjutamisel, samuti kodus ettevalmistatud tööde esitamisel. Õpilaste eestikeelne eneseväljendus on kohati katkendlik, reproduktiivne (taasesitav), kus õpilane kordab õpetaja öeldut, ja monoloogiline. Paljud eesti keele süvaõppega ja gümnaasiumiklasside õpilased suutsid kasutada eesti keelt ka spontaansemalt ja mitteformaalselt. Eesti keele tundides eestikeelse paaris- või rühmatöö puhul suhtlesid õpilased omavahel aeg-ajalt ka vene keeles. Esimese klassi õpilastel esines teatud raskusi eestikeelses eneseväljenduses ja kohati ka eestikeelsete õppetekstide ettelugemisel. Järelevalves õpilastega läbi viidud vestlustel ei ilmnenud eesti keeles suhtlemisel probleeme.

Õpetajate kontakt õpilastega oli hea, samas oli õpilaste omavaheline interaktsioon kohati päris nõrk. Vaadeldud tundides olid esikohal traditsioonilised õppemeetodid ja frontaalne töö, kus kõik õpilased töötasid klassis samaaegselt ühesuguste tööjuhiste alusel. Tasakaalustavaks teguriks on õpilaste klassiväline eestikeelne aktiivne suhtlus. Vaadeldud eesti keele tundides olid tagatud põhieeldused kommunikatiivset keeleõpet soodustava õppekeskkonna loomiseks.

Tunnivaatlused näitasid, et koolis on olemas teatud valmidus aktiivõppemeetodite kasutamiseks keeleõppes, nt ühes eesti keele tunnis toimus rühmatöö probleemõppe elementidega, kuid tänapäeva ja mitmekesisest õppemethodikat, nt rühmatöid, ei kasutatud järjekindlalt. Mitmetes vaadeldud eesti keele tundides ei kasutatud või kasutati vähesel määral ajakohast probleem- ja/või avastusõpet ning õpilastel oli vähe võimalusi osaleda spontaanse eneseväljendust arendavates ajurünnakutes. Selline õppetöö läbiviimine on kohati vastuolus tänapäeva riikliku õppekava nõuetega. Õpilaste spontaanne eestikeelne eneseväljendusoskus areneb eeskätt loomulikus keelekeskkonnas ja ka keelekümbuse ning eestikeelse aineõppe laiendamise kontekstis. Õpetajad eelistasid traditsioonilisi metoodilisi võtteid, kuid üleminek eestikeelsele aineõppele eeldab eesti keele õpetamise metoodika ajakohastamist.

Kõikides vaadeldud tundides kasutati õppekava toetavaid õpikuid. Paljud õpetajad koostavad ise töölehti ning teevad eestikeelseid esitlusi. Vajadust nähakse üleminekuklassidele vajalike õppematerjalide, sh õpikute ja töövihikute järele.

Paljudes klassiruumides on nn „rääkivad seinad“. Kool on hästi varustatud tänapäeva nõuetele vastavate tehniliste vahenditega (arvutid, ekraanid, digitahvlid jne). Õpetajad kasutavad neid eesti keele tundides ja eestikeelses aineõppes eeskätt õppe sisu visualiseerimiseks.

Tunnivaatlustest andsid õpetajatele tagasisidet juhtkonna liikmed. Tagasiside oli õpetajaid toetav, õpetajaid püüti suunata eneseanalüüsile. Tunnivaatluste plaan on koolis koostatud ja seda õppeaasta jooksul täiendatakse. Käesoleval õppeaastal on prioriteet eestikeelse õppe läbiviimine. Vaatluste tulemusena on planeeritud ka parendustegevusi, sh vahetatud aineõpetajat, suunatud õpetajaid koolitusele, rakendatud õpetaja abi. Tundide vaatlusel kasutatakse vaatluslehte.

Vestlusel osalenud õppenõukogu esindajad tõid välja, et koolis kasutatakse kaht keelt, kuid domineerib eesti keel. Eestikeelse õppe läbiviimist jälgivad ka õppejuhid, kes külastavad

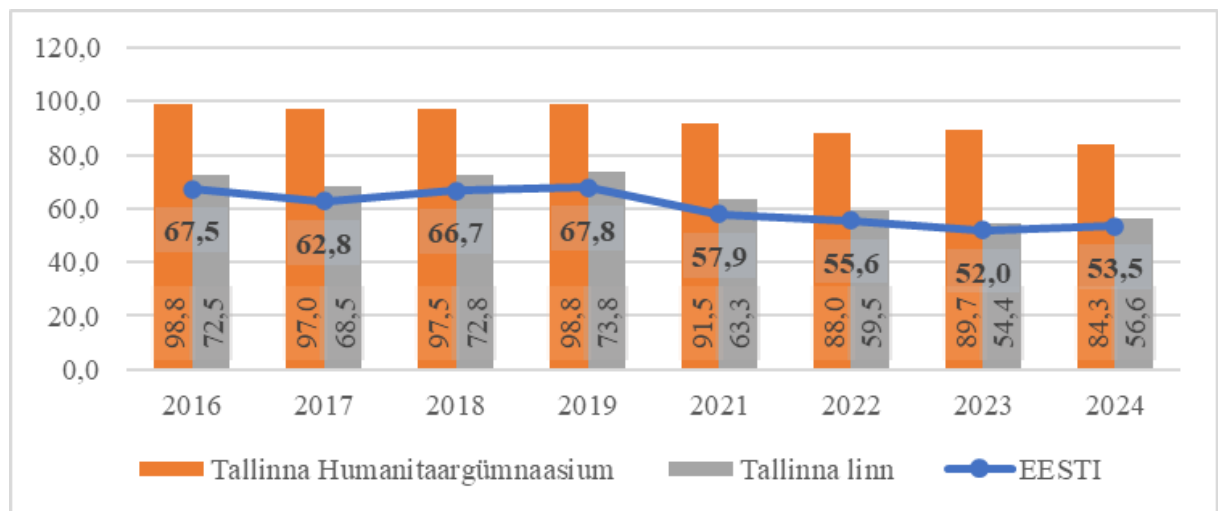
⁷¹ PGS, § 19 lg 1, PRÕK, § 6 lg 1.

õppetunde. Lastevanemate koosolekud on sellest õppeaastast eestikeelsed, eKoolis jagatakse infot nii eesti kui vene keeles, eelistatult eesti keeles. Õpetajatele edastatakse koolisisesed kirjad eesti keeles.

Järelevalves leidis kinnitust, et 1. ja 4. klassides on mindud täiel määral üle eestikeelsele õppele. Kooli positiivne kogemus keelekümbluse ja LAK-õppe meetodikate rakendamisel väärrib tunnustamist ja laiemat kasutamist ka teistes eestikeelsele õppele üleminevates üldhariduskoolides.

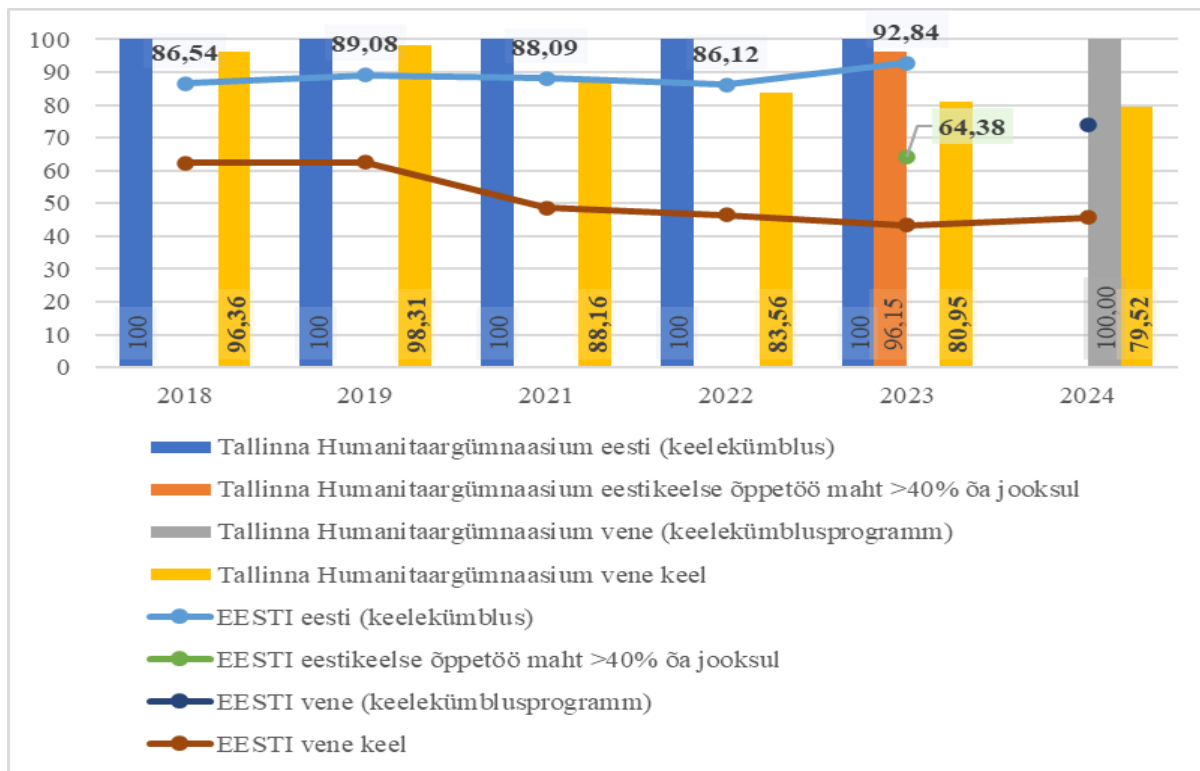
3.3. Kooli õppe kvaliteeti ja õpilaste akadeemilist edukust iseloomustavad mitmed riiklikult kogutavad ja esitatavad tegevus- ja tulemusnäitajad.

Koolis on eesti keeles B1 keeletaseme saavutanute osakaal olnud läbivalt Eesti ning ka Tallinna samast osakaalust oluliselt kõrgem (joonis 3). Õppekeelte lõikes vaadates võib näha, et vene õppekeeles kooli põhikooli lõpetanute saavutab põhikooli lõpuks B1 keeletaseme oluliselt suurem osakaal kui vene õppekeeles Eestis kokku. Keelekümbluses saavutavad B1 keeletaseme kõik lõpetajad (joonis 3.1)



Joonis 3. Eesti keel teise keelena põhikooli lõpueksamil vähemalt B1-taseme saavutanute osakaal, %.

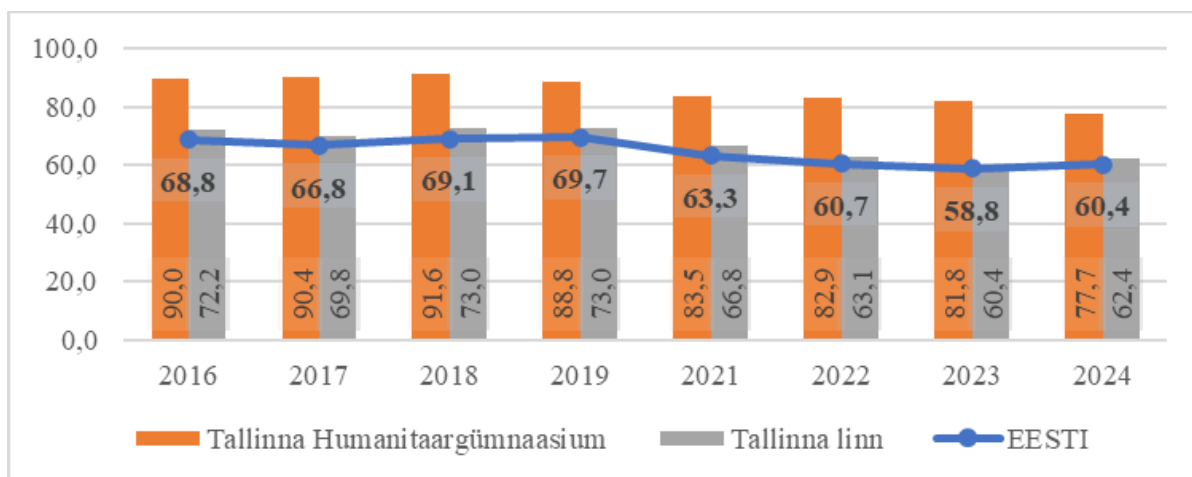
Allikas: Haridus- ja Teadusministeerium



Joonis 3.1. Keelekümbluses põhikooli lõpueksamil vähemalt B1-taseme saavutanute osakaal, %.

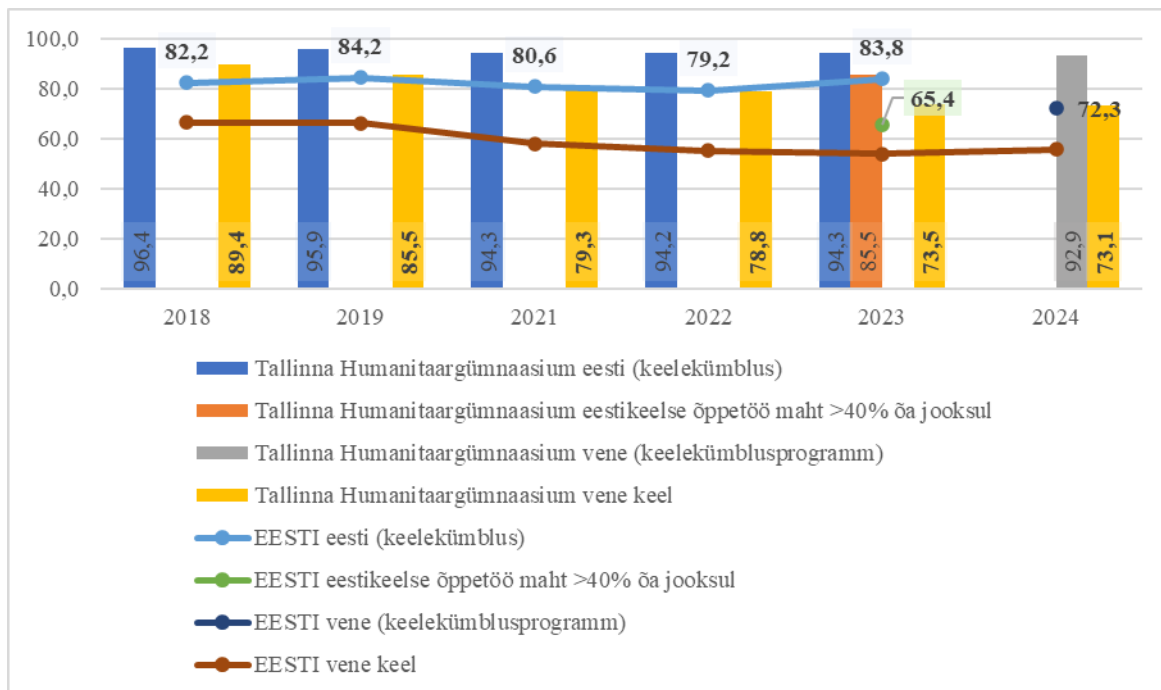
Allikas: Haridus- ja Teadusministeerium

Eesti keel teise keelena põhikooli lõpueksami keskmise tulemuse suundumused on sarnased B1 keeletaseme saavutanute osakaalu suundumustele (joonised 4 ja 4.1).



Joonis 4. Lõpueksamite tulemused: eesti keel teise keelena.

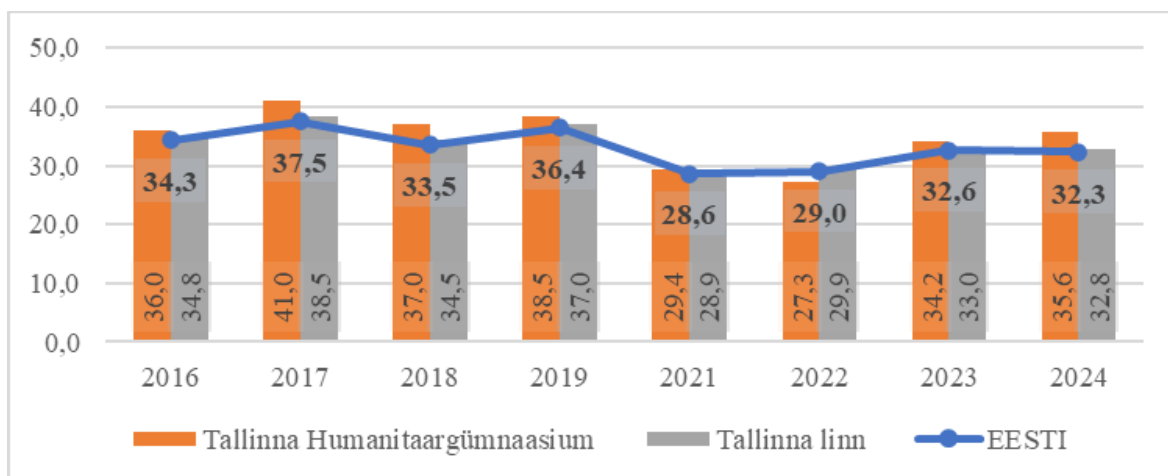
Allikas: Haridus- ja Teadusministeerium



Joonis 4.1. Lõpueksamite tulemused: eesti keel teise keelena õppekeelte lõikes.

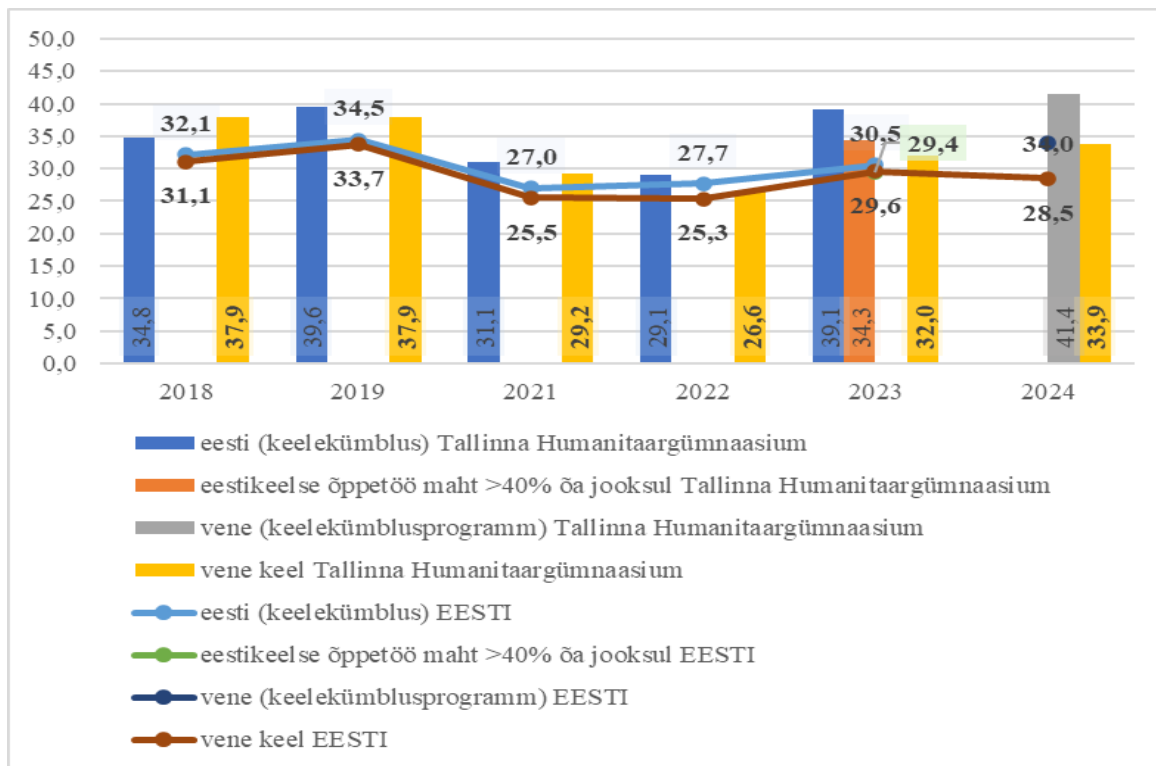
Allikas: Haridus- ja Teadusministeerium

Põhikooli matemaatika lõpueksami keskmine tulemus on olnud Eesti keskmise lähedal, sealjuures viimasel paaril aastal Eesti keskmisest kõrgem (joonis 5). Õppekeelte lõikes matemaatika põhikooli lõpueksami tulemustes olulisi erinevusi ei ole (joonis 5.1).



Joonis 5. Lõpueksamite tulemused: matemaatika.

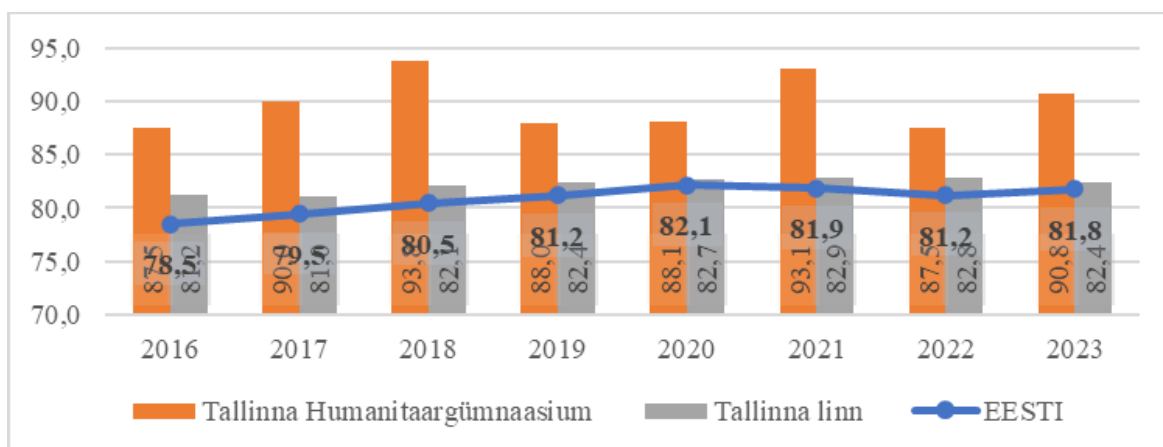
Allikas: Haridus- ja Teadusministeerium



Joonis 5.1. Lõpueksamite tulemused: matemaatika õppekeelte lõikes.

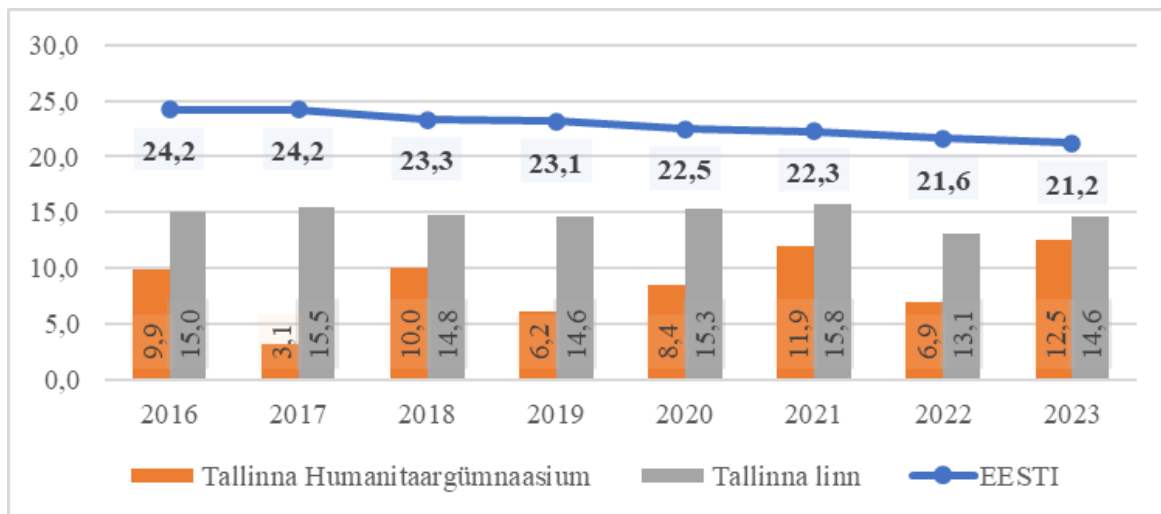
Allikas: Haridus- ja Teadusministeerium

Keskhariduse omandanute osakaal neli aastat pärast kooli lõpetamist on olnud viimastel aastatel läbivalt Eesti keskmisest kõrgem (joonis 6). Kutsehariduse omandanute osakaal viis aastat pärast kooli lõpetamist on Tallinna Humanitaargümnaasiumis olnud Eesti vastavast näitajast madalam (joonis 7).



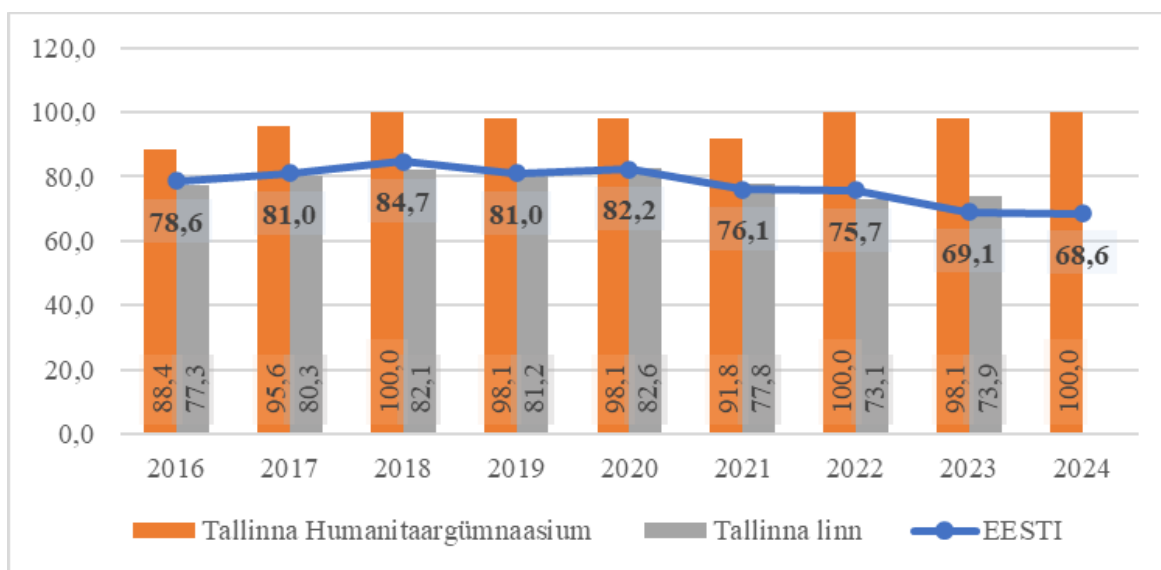
Joonis 6. Keskhariduse omandanute osakaal neli aastat pärast põhikooli lõpetamist, %.

Allikas: Haridus- ja Teadusministeerium

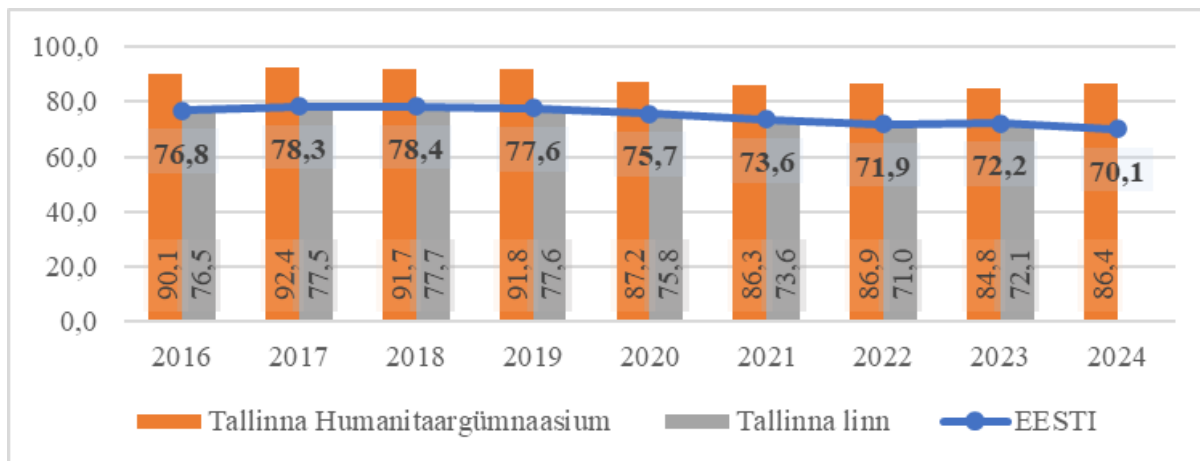


Joonis 7. Kutsealase hariduse omandanute osakaal viis aastat pärast põhikooli lõpetamist, %.
Allikas: Haridus- ja Teadusministeerium

Koolis on eesti keel teise keelena riigieksamil B2 keeletaseme saavutanud läbi aastate suurem osakaal gümnaasiumi lõpetajatest kui nii Eestis kui Tallinnas (joonis 8) ning sama trend on ka keskmises eksamitulemuses (joonis 9). 2024. aastal saavutas B2 keeletaseme 100% kooli lõpetajatest.



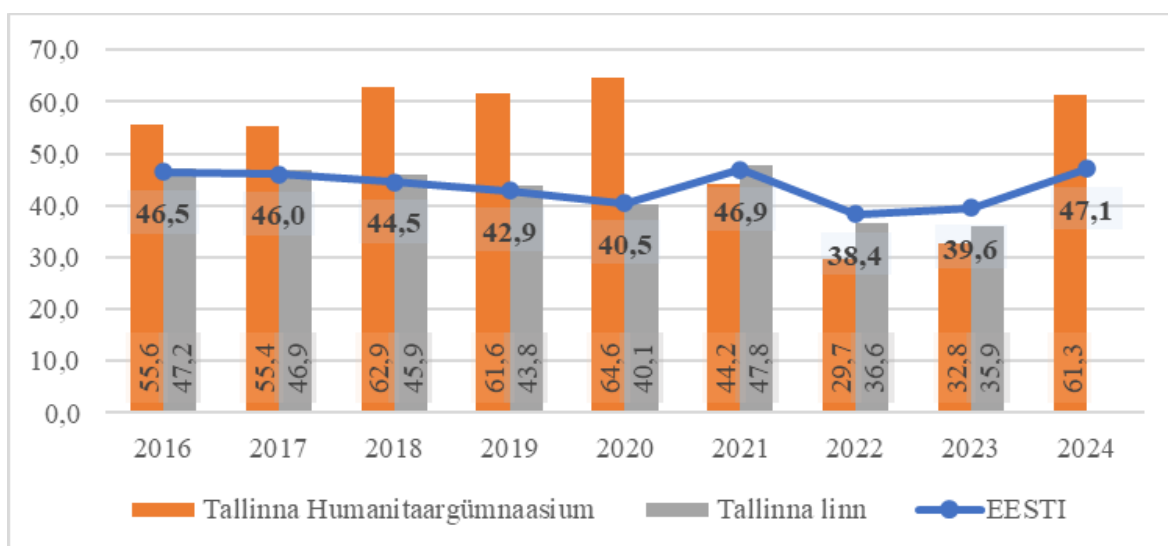
Joonis 8. Eesti keel teise keelena eksamil vähemalt B2-taseme saavutanute osakaal gümnaasiumi statsionaarses õppes*, %.
Allikas: Haridus- ja Teadusministeerium



Joonis 9. Gümnaasiumihariduse omandanud noorte eesti keel teise keelena riigieksami keskmine tulemus.

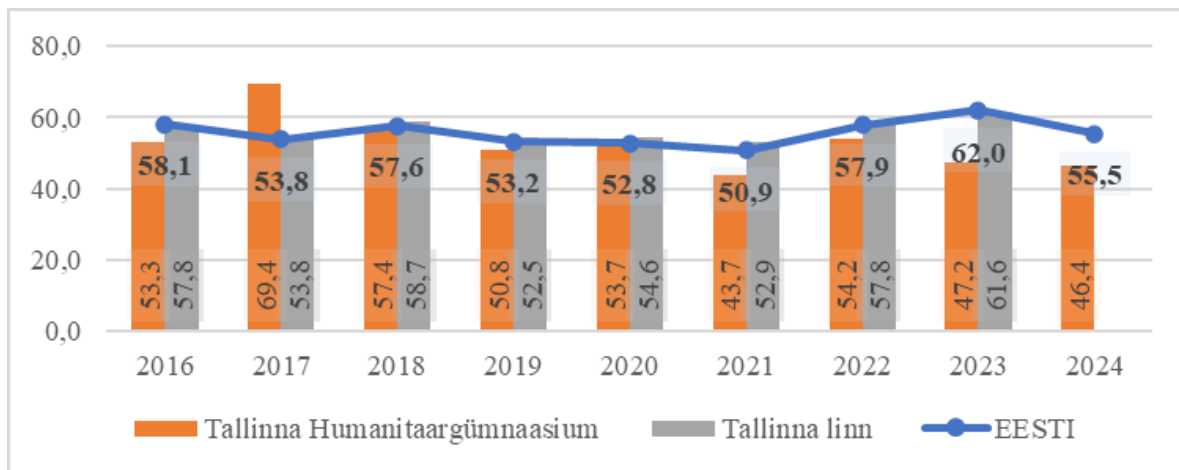
Allikas: Haridus- ja Teadusministeerium

Kitsa matemaatika tulemused varieeruvad aastati, kuid on 2024. aastal kõrgemad kui Eestis ning Tallinnas keskmiselt. Laia matemaatika tulemused on olnud viimasel paaril aastal pigem nii Tallinna kui Eesti keskmisest madalamad (joonised 10 ja 11).



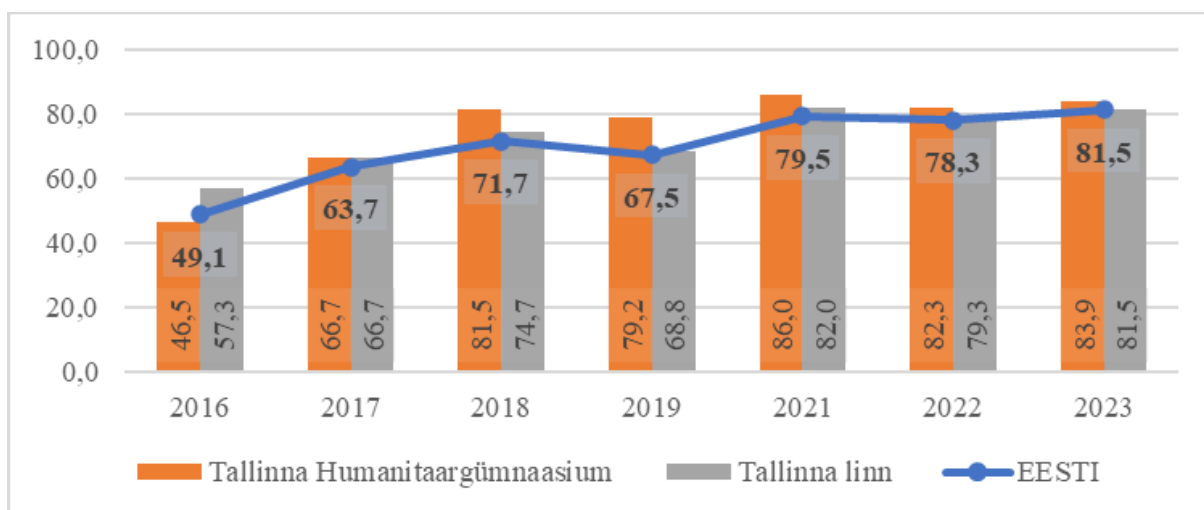
Joonis 10. Gümnaasiumihariduse omandanud noorte kitsa matemaatika riigieksami tulemus.

Allikas: Haridus- ja Teadusministeerium



Joonis 11. Gümnaasiumihariduse omandanud noorte laia matemaatika riigieksami tulemus. Allikas: Haridus- ja Teadusministeerium

Vähemalt ühes võõrkeeles B2 keeletaseme saavutanute osakaal on olnud nii Eesti kui Tallinna keskmise sarnane, kuid üldiselt pisut kõrgem (joonis 12). 2023. aastal saavutas 84% kooli lõpetajatest ühes võõrkeeles B2 keeletaseme.



Joonis 12. Vähemalt ühes võõrkeeles B2-taseme saavutanud gümnaasiumi statsionaarse õppe lõpetajate osakaal, %.

Allikas: Haridus- ja Teadusministeerium

Koolis analüüsitakse erinevaid näitajaid, nt tegevused HEV-õpilastega, õppeedukus erinevatest aspektidest, koolisisesed tasemetööd, olümpiaadidel osalemine, pikapäevarühma ja projektide tegevus, koolisisesed tagasisideküsitlused (õpilased, õpetajad). Lapsevanematele viimastel aastatel ei ole küsitlusi läbi viidud, aga riiklikes küsitlustes vanemad osalevad.

3.4. PGSi⁷² kohaselt peab kool koostama kooli järjepideva arengu tagamiseks arengukava. Arengukava koostatakse vähemalt kolmeks aastaks. Arengukavas tuleb määrata kooli arengu eesmärgid ja põhisuunad. Arengukava peab kinnitama kooli pidaja⁷³ ja sellele peab andma

⁷² PGS, § 67 lg-d 1, 2, § 71 lg 2 p 1, § 73 lg 1¹ p 1.

⁷³ PGS, § 67 lg 2.

arvamuse hoolekogu⁷⁴.

Kooli arengukava 2022–2025 on pidaja kinnitanud⁷⁵. Arengukavale on arvamuse andnud õppenõukogu⁷⁶ ja hoolekogu⁷⁷. Hoolekogu protokollis on märgitud, et hoolekogu tutvus arengukavaga ja peale arutamist hoolekogu kinnitas arengukava. Hoolekogul ei ole pädevust arengukava kinnitamiseks, sest arengukava peab kinnitama kooli pidaja. Arutelu hoolekogu protokoll ei sisalda.

Arengukavas on toodud kooli eripärana välja keskendumine keeleõppele: THG on kool, kus keskendutakse keeleõppele, aga samas saab õppija tugeva üldhariduse. Erilist tähelepanu pööratakse riigikeele õpetamisele. Põhikooli lõpuks on õpilased õppinud ühte või mitut ainet eesti keeles, mis annab õpilastele võimaluse jätkata õpet gümnaasiumiosas, kus õpe on valdavalt eesti keeles. Kool liitus 2004 hilise keelekümbluse programmiga ning üks klassikomplekt õpib alates 6. klassist hilise keelekümbluse programmi järgi. Keeleõpe toimub riiklike õppekavade alusel ning lisaks keeletundidele õpitakse ka ülejäänud ainetundides vähemalt 60% teises keeles. Eesti- ja ingliskeelses aineõppes on olulisel kohal LAK-õpe, kus aine- ja keeleõpetajad teevad koostööd õpilaste toetamisel ja mis on tõhus viis omandada võõrkeelt selles keeles teisi aineid õppides.

Olulisel kohal on nii koolisisene kui rahvusvaheline projektitegevus. Kool kuulub UNESCO ühendkoolide võrgustikku ning koolis on toimunud erinevaid projektiüritusi, mille kaudu pööratakse tähelepanu õpilaste maailmakodanikuharidusele.

Vestlusel osalenud õpilasesinduse liikmed tõid kooli tugevusena välja õpilaste hea eesti ja inglise keele oskuse, eesti keele õpetamise kõrge taseme, õpetajate toetuse ja koolis valitseva sõbraliku õhkkonna. Õpilaste sõnul on eesti keele tunnid huvitavad, räägitakse erinevatel ajakohastel ja põnevatel teemadel, mis motiveerib õpilasi, nad on külastanud eestikeelseid teatrietendusi, kino, muuseume, osaletud on eesti keele nädala üritustel. Õpilastel võimaldatakse praktiseerida keelt, tundides pööratakse tähelepanu eestikeelsele suhtluskeelele. Eesti keelt peetakse koolielu loomulikuks osaks, sest kõik on harjunud rääkima nii koolis kui väljaspool tunde eesti keeles.

3.5. PGSi⁷⁸ kohaselt peab koolis tegema sisehindamist. Sisehindamine peab olema pidev protsess, mille eesmärk on tagada õpilaste arengut toetavad tingimused ja kooli järjepidev areng. Selleks selgitatakse välja kooli tugevused ja parendusvaldkonnad. Kooli sisehindamise korra peab kehtestama⁷⁹ direktor, esitades selle enne arvamuse andmiseks hoolekogule.

Sisehindamise korra on direktor kehtestanud⁸⁰. Hoolekogu detsembrikuu koosolekul⁸¹ on sisehindamise korda arutatud ning on otsustatud kiita heaks direktori ettepanek viia sisehindamise korda sisse muudatused, mis võimaldavad täpsemalt jälgida ja analüüsida eestikeelse õppe mahtu ning hinnata õpilaste teadmisi ja oskusi eesti keeles, loodusõpetuses ja matemaatikas vastavalt uuendatud testivormidele.

Järelevalves esitati sisehindamise aruanne, mis kajastas perioodi 2017–2021. Sisehindamise aruanne oli koostatud arengukavas seatud eesmärkide kaupa ning iga eesmärgi täitmist oli

⁷⁴ PGS, § 73 lg 1¹ p 1.

⁷⁵ Tallinna Linnavalitsuse 10.05.2022 käskkiri nr T-7-1/22/151 „Munitsipaal koolide arengukavade kinnitamine“.

⁷⁶ Õppenõukogu 15.12.2021 koosoleku protokoll nr 1-11/3.

⁷⁷ Hoolekogu 14.12.2021 koosoleku protokoll nr 6.

⁷⁸ PGS, § 78 lg 1.

⁷⁹ PGS, § 78 lg 3, § 71 lg 1 p 8.

⁸⁰ Direktori 12.02.2025 käskkiri nr 1-2/12üt.

⁸¹ Hoolekogu 16.12.2024 koosoleku protokoll nr 1-3.3/24/4.

hinnatud aastatel 2017–2021 koolis toimunud tegevuse ja selle tulemuste põhjal.

Järelevalves leidis kinnitust, et sisehindamine on koolis pidev protsess. Õppe- ja kasvatustegevust analüüsitakse õppenõukogu koosolekul, kus ülevaated esitavad õppetoolide juhid, õppejuht ja direktor. Analüüsid on dokumenteeritud.

3.6. Kooli õppenõukogu peab õppeaasta lõpul läbi arutama õppe- ja kasvatustegevuse tulemused ja tegema ettepanekuid juhtkonnale kooli õppe- ja kasvatustegevuse parendamiseks⁸².

Õppeaasta viimase õppenõukogu koosoleku⁸³ päevakorras on olnud kokkuvõtte kooli õppe- ja kasvatustöö tulemustest. Välja on toodud, et õppenõukogu esimees tegi kokkuvõtte eelmise õppeaasta õppe- ja kasvatustegevusest ja õppetoolide juhatajad andsid ülevaate eelmisest õppeaastast ja tutvustasid õppenõukogu liikmetele uue õppeaasta prioriteete ja õppetoolide tegevust. 2023/2024. õppeaasta loeti kordaläinuks. Õpilaste eksamitulemused olid head. Kool alustas teisel poolaastal tugimeetmega 3. klassidele, et üleminek eestikeelsele õppele oleks kergem. Uue õppeaasta prioriteetseks eesmärgiks seati üleminek eestikeelsele õppele esimestes ja neljandates klassides, samuti üleminek uuele õppekavale. Direktori ja õppetoolide juhtide kokkuvõtet eelmise õppeaasta õppe- ja kasvatustegevuse tulemustest protokollitud ei ole.

3.7. Kooli üheks õppe- ja kasvatusalaseks kohustuslikuks dokumendiks on õppeaasta üldtööplaan, mis peab olema dokument, millega viiakse ellu arengukavas ja õppekavas esitatud, arvestades eelmise õppeaasta sisehindamise parendusvaldkondi ja õppeaasta üldeesmärki⁸⁴. Määrus⁸⁵ sätestab, et üldtööplaan vormistatakse alapunktidenäe vastavalt tegevusvaldkondadele. Igas alapunktis määratletakse ülesanded, tegevused, vastutajad ja tähtsajad. Haridus- ja teadusministri määruse⁸⁶ kohaselt peab üldtööplaan kinnitama enne õppeaasta algust õppenõukogu.

Üldtööplaan on kinnitatud õppenõukogu koosolekul⁸⁷ ja lisaks kinnitatud⁸⁸ direktori käskkirjaga. Määrusest tulenevalt on üldtööplaan kinnitamise pädevus õppenõukogul.

Üldtööplaanis on sõnastatud õppeaastaks üheksa üldeesmärki, sh eestikeelsele õppele üleminek 1. ja 4. klassis, sh toetavate tegevuste rakendamine eestikeelsele õppele üleminekuks; eesti keele ja eesti keeles õpetatavate õppeainete õpetamise jätkamine, laiendamine ja õppetase tõstmine; eesti keeles õpetatavate ainete mahu laiendamine gümnaasiumiastmes (matemaatika); õpetajate professionaalse arengu ja kvalifikatsiooni (sh riigikeeleoskus C1-tasemel) tagamise toetamine.

Üldtööplaan on koostatud lähtudes kooli arengukavast ja õppekavast, õppeaasta üldeesmärkidest ja eelmise aasta töö kokkuvõttest, nagu näeb ette määrus.

Haridus- ja teadusministri määrus⁸⁹ sätestab, et õppenõukogu koosoleku kohta koostatakse protokoll, millele kirjutavad alla koosoleku juhataja ja protokollija. Koosoleku protokoll

⁸² Haridus- ja teadusministri 23.08.2010. a määrus nr 44 „Kooli õppenõukogu ülesanded ja töökord“, § 2 p 6.

⁸³ Õppenõukogu 30.08.2024 protokoll nr 1-3.2/5.

⁸⁴ Haridus- ja teadusministri 25.08.2010. a määrus nr 52 „Kooli õppe- ja kasvatusalastes kohustuslikes dokumentides esitatavad andmed ning dokumentide täitmise ja pidamise kord“, § 4.

⁸⁵ Haridus- ja teadusministri 25.08.2010. a määrus nr 52 „Kooli õppe- ja kasvatusalastes kohustuslikes dokumentides esitatavad andmed ning dokumentide täitmise ja pidamise kord“, § 5 lg 1.

⁸⁶ Haridus- ja teadusministri 23.08.2010. a määrus nr 44 „Kooli õppenõukogu ülesanded ja töökord“, § 2 p 2.

⁸⁷ Õppenõukogu 30.08.2024 koosoleku protokoll nr 1-3.2/5.

⁸⁸ Direktori 16.09.2024 käskkiri nr 1-2/23üt.

⁸⁹ Haridus- ja teadusministri 23.08.2010. a määrus nr 44 „Kooli õppenõukogu ülesanded ja töökord“, § 5 lg 8.

märgitakse koosoleku toimumise kuupäev, alguse ja lõpu kellaaeg; koosoleku toimumise koht; koosoleku juhataja ja protokollija nimi; koosolekust osa võtnud ning koosolekult puudunud õppenõukogu liikmete nimed ning koosolekule kutsutud isikute nimed koos ametinimetustega; kinnitatud päevakord; sõnavõtjate nimed ja sõnavõtu lühike sisu; vastuvõetud otsused, otsuste faktilised ja õiguslikud alused, otsuste täitmise tähtajad ja vastutajad. Määrus⁹⁰ sätestab, et õppenõukogu otsused võetakse vastu lihthääletenamusega.

Õppenõukogu koosoleku protokollist⁹¹ puuduvad koosolekust osa võtnud ning koosolekult puudunud õppenõukogu liikmete nimed ning koosolekule kutsutud isikute nimed koos ametinimetustega ning hääletustulemused. Õppenõukogus vastu võetud otsused on vormistatud eraldi lisadena, mis muudab dokumendi mahukaks ja dubleerivaks.

3.8. Ettepanekud direktorile

- 3.8.1. Pöörata rohkem tähelepanu õpilaste seotud eestikeelse kõne arendamisele, asendades monoloogilise kõne dialoogiga, et õpilaste keelekasutus oleks loominguilisem ja refleksiivsem.
- 3.8.2. Pöörata rohkem tähelepanu algkooliõpilaste seotud kõne kujundamisele, samuti aineõppega seotud sõnavara arendamisele nii eesti keele tundides kui ka eestikeelse terminoloogia käsitlemisele eestikeelses aineõppes.
- 3.8.3. Juhtida hoolekogu tähelepanu vajadusele kajastada hoolekogu koosoleku protokollides ka arutelud, et oleks ülevaade hoolekogus tehtud ettepanekutest ja nendega arvestamisest või mitteamvestamisest.
- 3.8.4. Kaaluda õppenõukogu protokollide vormistamist tervikdokumendina, esitades protokollis nii arutelu kui otsused ja mitte lisada otsuseid eraldi lisadena, muutmaks protokollid selgemaks ja arusaadavamaks ning vältimaks dubleerimist.

3.9. Ettekirjutused pidajale

- 3.9.1. Tagada kooli õppenõukogu koosolekute protokollides koosolekust osa võtnud ning koosolekult puudunud õppenõukogu liikmete nimede ning koosolekule kutsutud isikute nimede märkimine koos ametinimetustega, lähtudes haridus- ja teadusministri 23.08.2010. a määruse nr 44 „Kooli õppenõukogu ülesanded ja töökord“ § 5 lõike 8 punktis 7 kehtestatust. Täitmise tähtaeg: alates õiendi teatavakstegemisest, tõendavate dokumentide esitamise tähtaeg 01.09.2025.
- 3.9.2. Tagada kooli õppenõukogu koosolekute protokollides hääletustulemuste märkimine, lähtudes haridus- ja teadusministri 23.08.2010. a määruse nr 44 „Kooli õppenõukogu ülesanded ja töökord“ § 6 lõikes 1 kehtestatust. Täitmise tähtaeg: alates õiendi teatavakstegemisest, tõendavate dokumentide esitamise tähtaeg 01.09.2025.

Käesoleva õiendi eelnõu saadeti kooli pidajale ja direktorile ärakuulamiseks 16.05.2025. Kooli pidajal ja direktoril ei olnud eelnõule muudatusettepanekuid.

⁹⁰ Haridus- ja teadusministri 23.08.2010. a määrus nr 44 „Kooli õppenõukogu ülesanded ja töökord“, § 6 lg 1.

⁹¹ Õppenõukogu 30.08.2024 koosoleku protokoll nr 1-3.2/5.